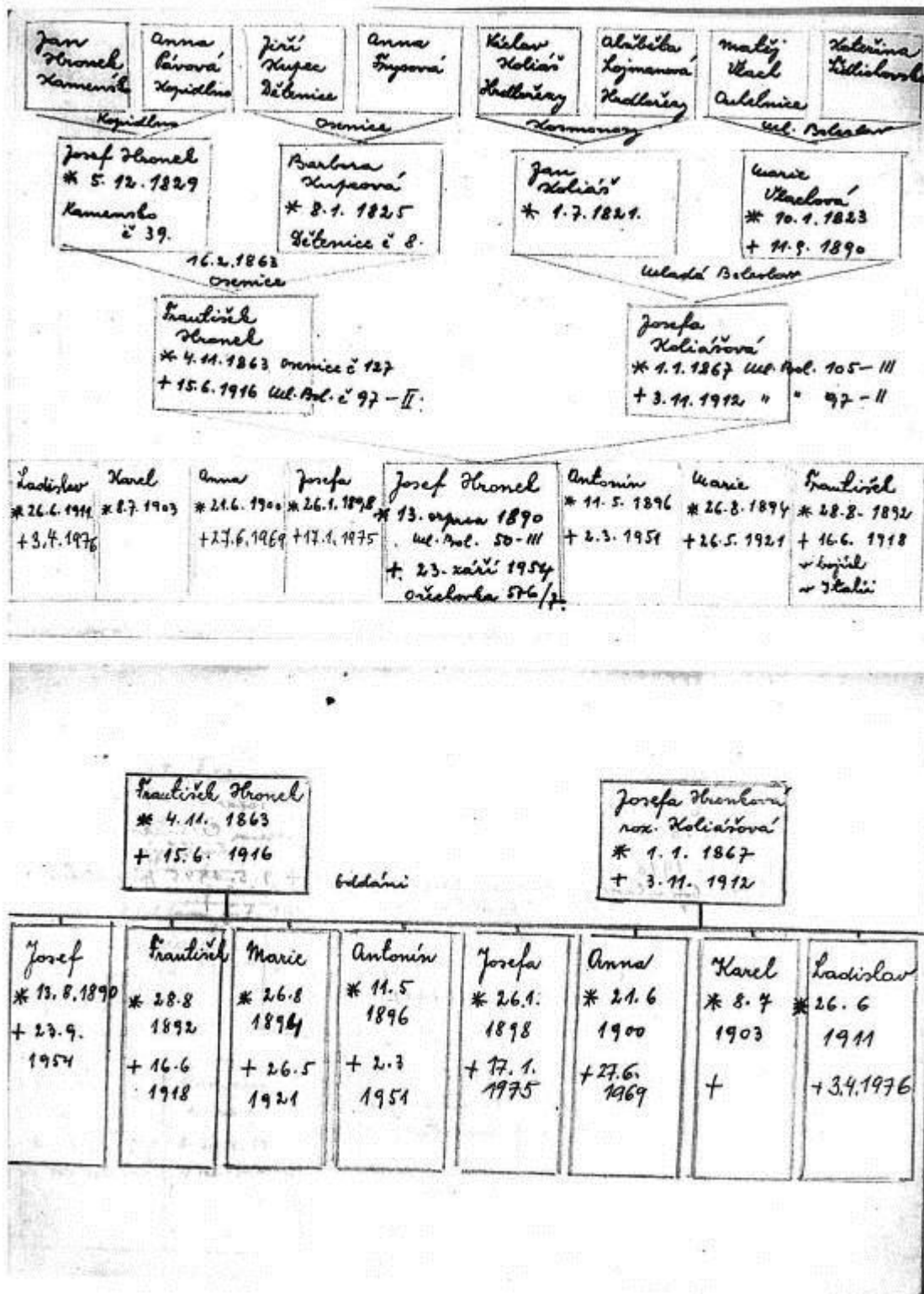

Přílohy

č. 1	II	Rodokmen rodiny Josefa Hronka.
č. 2	III	Výpis z archivu Arcibiskupství pražského o úředních dekretech pro Josefa Hronka.
č. 3	IV	Žádost o místo adjunkta na pražské bohoslovecké fakultě a posudek dizertační práce Josefa Hronka.
č. 4	VII	Žádost o udělení docentury a životopis Josefa Hronka z roku 1945.
č. 5	XIII	Osobní výkaz o činnosti v Amerlingově učitelském ústavu.
č. 6	XIX	Přehled o obsahu přednášek Josefa Hronka na teologické fakultě Univerzity Karlovy po druhé světové válce.
č. 7	XXIV	Protokol z habilitačního kolokvia.
č. 8	XXV	Přehled činnosti vysokoškolských učitelů ke dni 31. prosince 1949.
č. 9	XXIX	Osobní dotazník 1950.
č. 10	XXXV	Životopis Josefa Hronka ze dne 30. listopadu 1950.
č. 11	XXXVI	Recenze Hronkových odborných monografií v dobovém tisku.
č. 12	XLI	Recenze Hronkových učebnic pro výuku náboženství v dobovém tisku.
č. 13	XLIV	Výtah z článku Aloise Kolíska o závěrech jednání vídeňského kongresu o katechetice z roku 1912.
č. 14	LXII	Struktura kapitol z katechetiky v pastorálních příručkách Chládko a Giftschütze.
č. 15	LXIII	Struktura učebnic katechetiky Škody, Blandy a Jindry.
č. 16	LXVI	Struktura učebnice katechetiky Josefa Hronka.
č. 17	LXVII	Struktura učebnice katechetiky Václava Kubíčka.
č. 18	LXVIII	Struktura učebnice pedagogiky Františka Tomáška.
č. 19	LXIX	Hronkovo hodnocení díla Václava Kubíčka a Františka Tomáška.

PŘÍLOHA Č. 1: RODOKMEN RODINY JOSEFA HRONKA

Zdroj: Rodinná kronika. Pramen v soukromých rukách.

**PŘÍLOHA Č. 2: VÝPIS Z ARCHIVU ARCIBISKUPSTVÍ PRAŽSKÉHO O ÚŘEDNÍCH
DEKRETECH PRO JOSEFA HRONKA**

Osobní složka se nezachovala.

HRONEK JOSEF MONS. THDR.

* 13.8.1890 Mladá Boleslav
Kř 6.7.1913
Dr K 1928 ThC.
Dr ThDr. (nedatováno)
+ 23.9.1954 / Mladá Boleslav

Průběh ustanovení:

1.9.1913	osobní kaplan – (Praha)-Vinoř	3.6.1914
4.6.1914	kaplan – (Praha)-Vinoř	
1.9.1914	I. kaplan – (Praha)-Zbraslav	31.12.1914
1.1.1915	adm. interkal. – Hořín	30.4.1915
2.5.1915	kaplan – Slaný	30.9.1915

1.10.1915	kaplan – (Praha)-Bubeneč	K 1918
1.7.1918	kaplan – Praha-Staré Město, sv. Havla	
1.1.1919	I. kooperátor a katecheta – Praha-Staré Město, sv. Ducha	K 1920
1920	mistopředseda Jednoty Katolických tovaryšů v Praze I. (resignoval)	
K 1920	zastupující katecheta – Praha-Vinohrady (divčí gymnasium?)	K 1920
27.1.1925	adm. interkal. – Praha-Staré Město, sv. Ducha	31.8.1926
1926	definitivní profesor náboženství – učitelský ústav v Praze, Panská ul.	K 1928
K 1928	zastupující profesor náboženství – učitelský ústav v Praze-Starém Městě	K 1930
K 1930	supplent katechetiky a pedagogiky – česká teologická fakulta v Praze	K 1937
K 1932	profesor náboženství – český učitelský ústav (mužský) v Praze II.	K 1937
K 1936	zastupující profesor náboženství – český učitelský ústav (ženský) v Praze II.	K 1937
1932	examinátor při katechetických zkouškách pro školy měšťanské (z katechetiky, pedagogiky a školských zákonů)	K 1936
1939	zkušební komisař pro zkoušky učitelské způsobilosti pro školy obecné z náboženství řím.-kat.	
1945	člen zkušební komise pro učitelství na školách obecných	1948
1952	děkan CMBF v Praze	1954
1954	znovu zvolen děkanem CMBF na další dvouletí	23.9.1954

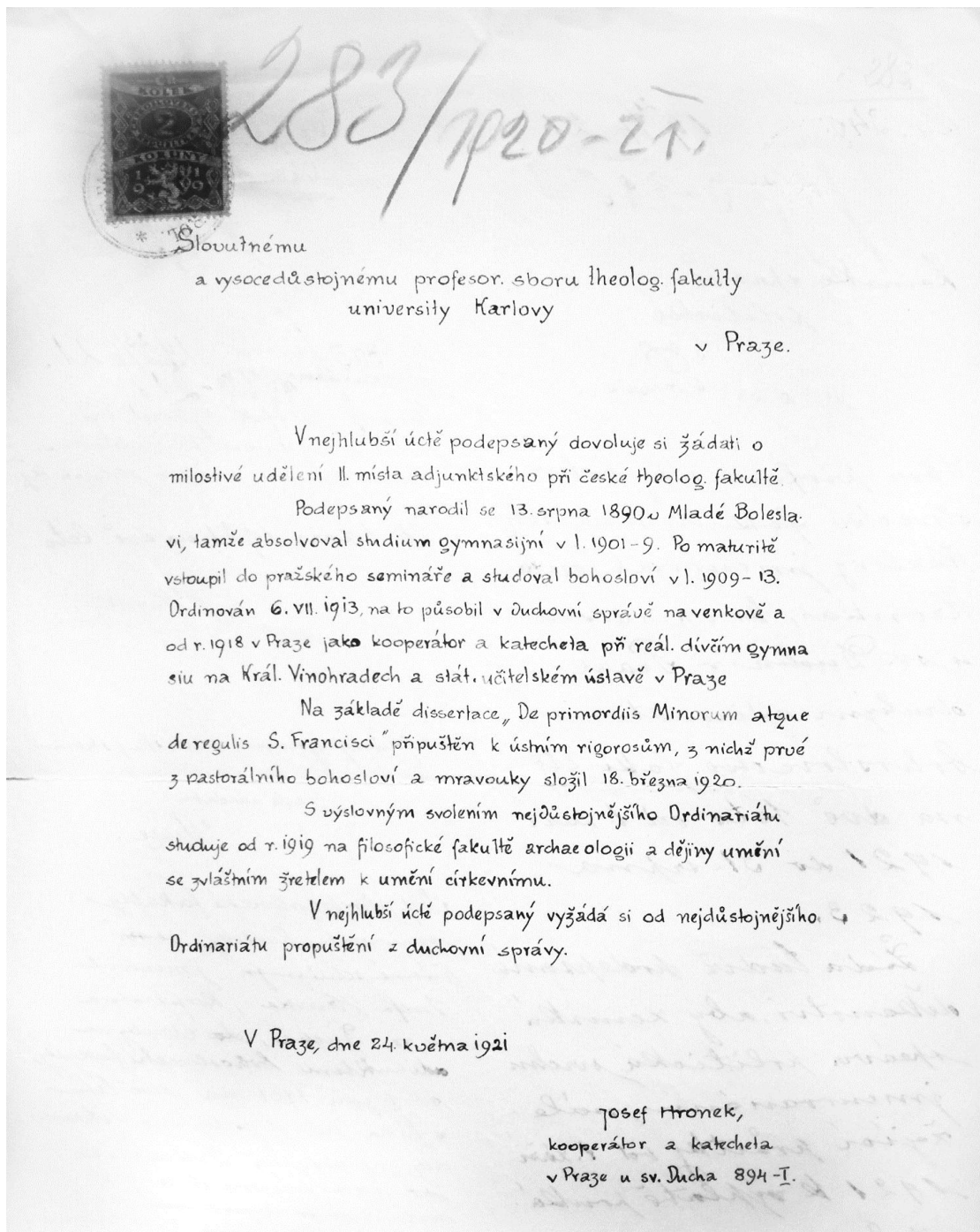
Další záznamy:

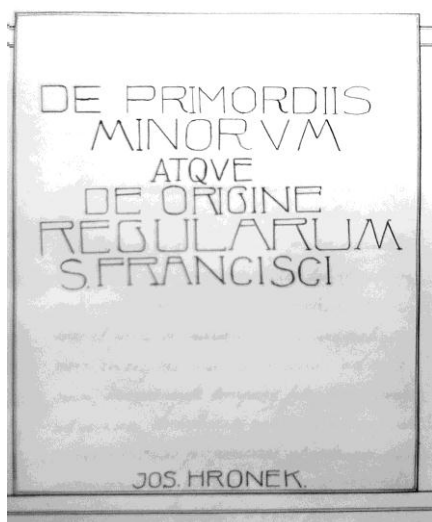
1938 tajný papežský komoří
1940 arcibiskupský notář

Poznámky: Kaplan Praha-Bubeneč 1918 nejisté, viz rkp. poznámka v Katalogu 1918. Podle K 1928 bydlel v Praze I, Dušní 17. Podle K 1932-37 bydlel v Praze XVIII, Ořeškovka 576/7, též po r. 1945.

**PŘÍLOHA Č. 3: ŽÁDOST O MÍSTO ADJUNKTA NA PRAŽSKÉ BOHOSLOVECKÉ FAKULTĚ
A POSUDEK DIZERTAČNÍ PRÁCE JOSEFA HRONKA**

Zdroj: SKTF, fond Personalia. Žádost Josefa Hronka o II. místo adjunkta na teol. fakultě ze dne 24. května 1921. č. 283/1920-21.

Přepis: Posudek dizertační práce

(původní rukopis je velmi špatně čitelný, nečitelná místa jsou označena otazníkem)

„Práce předložená psána jest úhledným a čitelným písmem na 80 stranách půlarchových sestává z úvodu, v němž se líčí různá stanoviska novějších badatelů (1-8), pak uvádějí se prameny (8-17) s kratičkou kritickou úvahou o nich a novější literatura (17-18).

Vlastní disertace je rozdělena na dvě části o vzniku řádu (do s. 35) a o původu řeholí (35-80). Každá z těchto obsahuje tři hlavy k de institutione Minorum (19-27), de accessu primorum sociorum (27-30), de approbatione Minorum (31-36). V druhé polovici práce jde o řehole a to de antiquisior a regule Minorum (36-52), de regule ex anno 1221 (52-59) a de regula bullata 1223 (53-79). Závěr na půldruhé stránce podává zhuštěný výsledek práce.

Tento rozvrh měl býti naznačen v disertaci a také stránky náležitě označeny. Někde při opisu vypadlo slovo, čímž se některé věty staly nejasnými.

Po stránce věcné jest vytknouti, že úvod je poněkud vzdálený, spíše měla první část pojednání tvořiti úvod a druhá část hlavní předmět, tím by se bylo získalo přehledu a jednotnosti práce.

První hlava není správně označena. Práce předložená psána jest úhledným a čitelným písmem na 80 stranách půlarchových sestává z úvodu, v němž se líčí různá stanoviska novějších badatelů (1-8), pak uvádějí se prameny (8-17) s kratičkou kritickou úvahou o nich a novější literatura (17-18).

Vlastní disertace je rozdělena na dvě části o vzniku řádu (do s. 35) a o původu řeholí (35-80). Každá z těchto obsahuje tři hlavy k de institutione Minorum (19-27), de accessu primorum sociorum (27-30), de approbatione Minorum (31-36). V druhé polovici práce jde o řehole a to de antiquisior a, poněvadž v ní líčí se obrácení sv. Františka snem u Spoleta slovy ukřižovaného pronesenými u sv. Damiána zřeknutí se dědictví otcova a konečně jasné poznání úkolu životního, ne ještě celého řádu v kapli P. Marie v Portiunculi. Vp. Hronek uvádí v souladu s jinými badateli jako den tohoto poznání svátek sv. Matěje (26) ovšem s jakýmsi omezením „porte“ a udává, že sv. Bonaventura dne neoznačil. Ušlo badatelům těmto, že o svátku sv. Matěje nečte se úryvek Mt 10, 26-32, nýbrž čítal se vždy Mt 11, 25-30. Slovo panem by označovalo spíše ze sv. Marka 6,6-12, který čten byl o vigilií apoštolů, ale mohlo jíti i o úryvek Lk 9, 1-6, který se čítal na osmou neděli po Zjevení Páně podle starého řádu. Mt 10, 26-32 byl předepsán na den sv. Cypriána (?) 8. srpna.

V druhé hlavě čekali bychom širší rozhled po pramenech doby sv. Františka, zdaž byly nějaké styky s hnutím valdenských nebo lombardských humiliátů, nebo zda se bratři připojovali se sv. Františkem bez ohledu na tato hnutí vzdálená. Správně klade se datum založení řádu na den 15. duben 1209 (ač tento datum je až na straně 49). U sv. Mikuláše u přítomnosti dvou druhů Otto IV. byl korunován za císaře římského 4. října 1209 (ne 27/9) a ubíral se kolem Assisi na cestě zpáteční cestuje z Florencie do Foligna a Terme.

Hlavní předmět disertace tvoří otázka a původ o poměru řeholí sv. Františka, z nichž první nutno sestaviti. Vp. Hronek uvádí pokus H. Bochnera, jest stoupencem názoru

Pehnirerova (?) ? správně, ač nerozhoduje ? Kybalově formulace P. Lemmensova, že řehole z roku 1221 není nová jest nesprávné, protože každá úprava poskytuje něco nového, zvláště když nutno doznati, že sv. František upravil řeholi tuto na základě dodatků generálními kapitolami ustanovených. Není však uvedeno, že sv. František byl nucen k sestavení pevnější řehole novotami, které zavedeny byly v době jeho misionářské cesty do Egypta.

Poměr obou řeholí psaných bylo by lépe znázorniti ve sloupcích vedle sebe a zjistiti, které věci byly nově přijaty jako na př. noviciát, jakož i vliv kard. Raniera a kard. Hugolina, který byl dříve protektorem řádu než ty místa, na němž v práci je uveden nasvědčovalo. Některá řehole měla býti uvedena celá anebo alespoň naznačeny jednotlivé body.

Jinak vystihuje práce tato dosti výsledky novějšího bádání v této otázce a proto, nehledě k opomenutým věcem považuji práci tuto za dobrou a navrhuji slovuťnému sboru profesorskému, aby na jejím podkladě připustil vp. Josefa Hronka k přísným zkouškám doktorským.

V Praze dne 4. února 1918

Dr. František Stejskal

Dopis o výsledku dizertační práce je datován 14. února 1920:

lis. 74. 19 14/2 18.

Vážený pane
Josef Hronka
kolegato
"Dubenci"

Poděravě děkanství Vám sděluje
že disertace „De primordiis minorum
atque de origine regularum S. Francisci
za dobeou uznána byla a že toto k
aktuálnímu rigorosnímu připuštění.
Surovce se Vám sděluje poznámka
p. referenta církv. práva, že následkem
nedostatků tohoto ^{aktálního} předmětu v disertační
práci bude příležitostně při Vašich
zkouškách rigorosních k církv. právu
příhlíženo.

**PŘÍLOHA Č. 4: ŽÁDOST O UDĚLENÍ DOCENTURY A ŽIVOTOPIS JOSEFA HRONKA
Z ROKU 1945**

Zdroj: SKTF, fond Personalia. Žádost o udělení docentury pro obor katechetiky a pedagogiky ze dne 2. srpna 1945. Přílohou žádosti je životopis. Rukopis.

259/45-46.

Věc: Dr. Josef Hronek: Žádost o
docenturu pedagogiky a ka-
techetiky.

V Praze 2. srpna 1945.

Přílohy: Curriculum vitae
a 54 publikací (30+24).

Slovutnému a vysoced&stojnému

Profesorskému sboru
bohoslovecké fakulty Karlovy university

v Praze.

V hluboké úctě podepsaný předkládá žádost o udělení docentury pro obor katechetiky a pedagogiky a žádost svou dovoluje si doložit:

Curriculum vitae s přehledem své dosavadní činnosti školské a literární.

Některými pracemi z oboru náboženské pedagogiky a školství. Dále dovoluje si uvést, že přednáší katechetiku (metodiku a didaktiku vyučování katolickému náboženství), pedagogiku (základy pedopsychologie, obecnou pedagogiku a dějiny pedagogiky) a školské zákony a koná praktická cvičení v katedrěsování na bohoslovecké fakultě již od 24. dubna 1928 (učební příkaz výnos. ministerstva školství a národní osvěty ze dne 6/6. 1928, č. j. 59. 680/28 - IV.). Kterak tyto přednášky a praktická cvičení koná vysvítá z příložených publikací.

Pro obor tento prokazuje způsobilost jednak znalostí všeho druhu škol, na nichž působil/od venkovské školy méněškolní, škol obecných a měšťanských v menších městech i v místech průmyslových a škol velkoměstských až do škol středních, odborných a učitelství se školou cvičnou, jednak odbornou činností literární, založenou na výsledcích studia náboženské pedagogiky a moderní didaktiky, a to: vydáváním potřebných knih pro bohoslovce a učebnic, jak pro školy obecné a měšťanské, tak i pro školy střední, jakož i vydáváním příruček a učebních pomůcek (diagramů, obrázků, pracovních sešitů a pod.).

Nejdůstojnější arcibiskupská konsistoř pověřuje podepsaného pracemi, návrhy a osvození pro náboženské vyučování a povolala ho do zkušebních

komisi pro učitelství na školách měšťanských a k příkazu způsobilosti pro školy střední a ústavy učitelské.

Též ministerstvo školství a osvěty a zemská školní rada ustanovila podepsaného, jednake zkušebním komisařem v komisi pro ustanovování zkoušky profesorské při zemské školní radě a členem zkušební komise pro zkoušky učitelské způsobilosti na školách obecných a měšťanských k výpomocnému vyučování náboženská, jednake referentem o náboženských učebnicích pro školy národní a střední a o osnovách vyučování náboženská.

V úctě podepsaný dovoluje si poznamenati, že již před válkou navázal úspěšné styky se zahraničím. Za čest si pokládá, že v roce 1936 na pozvání prof. Dr. Rud. Bandase, generálního sekretáře katechetického kongresu v New-Yorku obstaral sušmi pracemi tamní světovou výstavu katechetickou.

Dále účáshnil se spolupráce katecheti všech států, a to v Centre Documentaire Catéchétique v Žovani (zejména s redaktorem OÙ en est l'enseignement religieux? s P. G. Delcuvem, S. J.) a v sekci pedagogické při rakouské Svovové společnosti (s P. Dr. Joh. Thaurinem SVD a s prof. katechetiky na vídeňské universitě prael. Dr. L. Krebsen) generál. sekretářem uvedené společnosti a vydavatelem Der elementare katholische Religionsunterricht in den Ländern Europas), kterýmžto institucím na jejich vyzvání zastal monografie o náboženském vyučování v Československé republice (1938).

V hluboké úctě podepsaný zavazuje se, že udělením docentury se vynasnaží, aby vědeckou prací v oboru náboženské pedagogiky platně přispěl jak k vyššímu vzdělání bohoslovců, tak k rozvozu katechetického vyučování, jež podle sv. Otce Pia XI. je základem veškeré činnosti kněžské a prvním předpokladem úspěchu a pokroku kněžského působení zejména v době nynější, aby toto vyučování bylo podáváno co nej-dokonaleji.

Dr. Josef Hroneš

Děkanství bohoslovecké fakulty Karlovy university v Praze
- 4. SRP. 1945
Došlo: _____
Č. j.: 259. Příl.: <i>svazek</i> a <i>omědč. o národ spoléhiv.</i>

Curriculum vitae: Mons. Th.Dr. Jos. Hronek

Příloha č. 1.

Curriculum vitae: Mons. Th.Dr. Jos. Hronek.

Josef Hronek narodil se dne 13. srpna 1890 z katolických rodičů Františka mistra truhlářského a Josefjzené Koliářové jako prvorozený z osmi dětí.

Obecnou školu navštěvoval ve svém rodišti.

Studia.

V letech 1901/2 - 1908/9 studoval na vyšším státním gymnasiu v Mladé Boleslavi a gymnasijské studium zakončil zkouškou dospělosti dne 1. července 1909.

V letech 1909/10 - 1912/13 konal studia bohoslovecká jako alumnus pražského arcibiskupského semináře na bohoslovecké fakultě Karlovy univerzity.

Dne 6. července 1913 byl posvěcen na kněze J. Em. ndp. kardinálu Leonem ze Skrbenských.

V letech 1919/20 - 1922/23 studoval na filosofické fakultě Karlovy univerzity v Praze české dějiny, estetiku a dějiny umění.

Dne 28. prosince 1925 se podrobil zkoušce způsobilosti pro vyučování náboženská na školách středních a ústavech učitelských.

Dne 23. června 1937 po disertaci „De primordiis Fratrum Minorum atque de regulis sancti Francisci“ a předepsaných rigorosech byl promován na doktora theologie.

Duchovní správa.

Po vysvěcení na kněze působil v duchovní správě na různých místech, a to: ve Vlnoři (1/9 1913 - 31/8 1914), na Zbraslavi (1/9 1914 - 31/12 1914), v Hořině (1/1 1915 - 30/4 1915), ve Staném (1/5 1915 - 30/9 1915), v Bubenci (1/10 1915 - 30/6 1918), v Praze u sv. Havla (1/7 1918 - 31/12 1918) a posléze u sv. Ducha (1/1 1919 - 31/8 1925).

Působení na školách, a to:

a) na školách obecných a měštanských.

V letech 1913 - 1926 za působení v duchovní správě s obzvláštní oblibou vyučoval na školách venkovských méně hrdných, ve městě na školách obecných a měštanských.

b) na školách středních a odborných.

Od 15/9 1918 - 30/8 1925 na dívčím reál. gymnasiu Školství sester sv. Františka na Král. Vinohradech, tamtéž na dvouleté soukromé škole obchodní a kurzu vychovatelek.

Od 1/3 1919 působí na Amerlingově mužském ústavu učitelském, a to zprvu jako výpomocný učitel a od 1/9 1926 jako definitivní profesor až dosud.

Od 1/9 1924 až dosud vyučuje též na ženském ústavu učitelském v Praze, Křižovnické ulici a k němu připojeném ústavu pro učitelky mater. škol. /s úřední kvalifikací výtečnou/.

Adjunktem bohoslovecké fakulty Karlovy university:
od 1. září 1921 až do 31. srpna 1925.

Výn. mín. škol. a nář. osvěty ze dne 19/6 1922 č. 58.613/22 pověřen pomocnými pracemi při zřizování semináře křesťanské archeologie a dějin církevního umění.
V zimním semestru 1924 suploval přednášky z dogmatiky za nepřítomného prof. Dr. V. Šandu.

Suplentem pedagogiky a katechetiky:
po úmrtí prof. Ant. Fkory od 24. dubna 1928 supluje přednášky z pedagogiky a katechetiky na fakultě a koná praktická cvičení katechetická na cvičné škole při Amerlingově mužském ústavu učitelstvem v Praze - II., s bohoslovci podniká exkurse do různých výchovných institucí, škol pomocných a speciálních. Učební příkaz výnos. ministerstva škol. a nář. osvěty ze dne 6/6 1928, č.j. 59.680/28 - IV.

Členství ve zkušebních komisích:

Nejd. Ordinarius pražský jmenoval podepsaného dekretem ze dne 28/11 1932 č.j. 15.814 examinatorem při katechetických zkouškách způsobilosti pro školy měšťanské.

dekretem ze dne 15/6 1932, č.j. 7056 členem zkušební komise pro školy střední a učitelské ústavy.

Ministerstvo školství a národní osvěty jmenovalo podepsaného zkušebním komisářem v komisi pro ustanovovací zkoušky profesorské při zemské školní radě v Praze výnosem ze dne 9/5 1935 č. 56.262/35 - II-3

Zemská školní rada v Praze za souhlasu nejd. pražského Ordinaria jmenovala podepsaného členem zkušební komise pro zkoušky učitelské způsobilosti na školách obecných a měšťanských pro výpomocné vyučování náboženská výn. ze dne 15. listopadu 1928 č. 12622. Po skončení platnosti starého zkušebního řádu vyslovilo ministerstvo školství výnosem ze dne 31/11 1937, č.j. 1417.411/37 - I/1 díky podepsanému za činnost v komisi. Členem nově zřízené zkušební komise opět jmenován dekretem zem. školní rady ze dne 12/12 1939 č. 18196 pres. z. 1939.

Revize učebnic,

a to jak v ministerstvu školství a národní osvěty, které podepsanému uložilo prohlédnouti učebnice náboženské na školách středních a národních podle předepsaných úředních směrnic,

tak nejd. Ordinarius pražský přípisem ze dne 28/2 1935, č. 2650 uložil podepsanému vypracovati elaborát o revizi učebnic z rozkazu biskupské konference r. 1934 nařízené. Obšírně zpracování s pochvalou vzalo nejd. Ordinariem pražským na vědomí a podepsanému vyslovem díky přípisem ze dne 9. září 1935 č.j. 9039.

Vyznamenání sv. Otce a Papeže XI. dekretem ze 24/11 1938 č. 6231 hodnost nadpočetného tajného komoří.

Činnost v různých institucích:

Nejd. Ordinarius pražský jmenoval podepsaného místopředsedou Jednoty katolických tovaryšů v Praze dne 28/12 1920

Kniž. arcib. konsistoř vyslala podepsaného do sborníku pro ustavení Duchovní akademie české z fondu prof. Ježka při Křesťanské akademii dne 29/12 1930, č.j. 15318.

Nejd. Ordinarius pražský přípisem ze dne 27/11 1934, č. 15658 jmenoval podepsaného členem ústředního přípravného výboru pro obslužbu světové výstavy katolického křesťanství v Římě r. 1936.

Ndp. předseda Státního výboru pro sjezdy katol. v Československé republice J. Exc. ndp. arcibiskup Přečan jmenoval podepsaného členem přípravného výboru Prvního celostátního sjezdu katolíků ČSR v Praze 27.-30. června 1935.

Podepsaný jest členem výboru Křesťanské akademie v Praze, Duchovní akademie české, Umělecké sekce Křesťanské akademie, Druhé literární a umělecké v Olomouci; přitobil ve výboru Druhá „Vlast“ a v Klubu duchovenstva v Praze.

Činnost literární.

Práce lexikografická:

Členem redakce a přispívatelem:
Českého slovníku bohovědného,
Masarykova Naučného slovníku, Doplňků Ottova Nauč. slovníku,
Nového ilustrovaného slovníku,
Pedagogické encyklopedie.

Práce redaktorská:

Redigoval: Sursum, věšník Klubu duchovenstva;
Vlast,
Sborník historického kroužku,
Vychovatel,
Informační věšník Svazu českých katol. ústavů včlová-
vázách a vyučovačích v ČSR.,
Kalendář duchovenstva,
Manuale učitelů katol. náboženství,
církvní část Alba reprezentativní všech oborů veřejného
života československého,

Přispíval odbornými články do časopisů:

Časopis katol. duchovenstva (od r. 1910 až dosud),

Týn, Nový život, Archa, Vychovatelství listy, Přehled;

Čechy, Pražský večerník, Lidové listy (zejména pozornost šíří veřejnosti
vzbudily články autorovy. Proč zachováti učitel. ústav?) Národ. Politika,
Věšník jednot. diecéze brněnské a olomoucké, Hájnovy; Ročenky Česko-
slovenské republiky

- Knížně vydal / uvedeny jen ty publikace, pokud se týkají nábož. pedagogiky/:
- 1910 : Překlad : Dr. V. Zapletal, O některých úkolech katol. exegese Starého zákona.
- 1915 : Katechismus mládežný. 1914⁷ G. Francel - Praha.
- 1925 : Kněz v národ. obrození českém. ČAT Praha - 2. vyd.
- 1928 : Bible mládežných. S obrázky K. Schwetze. G. Francel - Praha.
- 1929 : Papež Pius XI. G. Francel - Praha.
Církevní stát. G. Francel - Praha.
Přehledné dějiny vychovatelství. Sep. Kal. duchovenstva.
- 1930 : Sv. Augustin. G. Francel - Praha
- 1931 : Národní škola a katecheta. Nástin vývoje obecného školství a přehled obecněškolského práva československého. G. Francel - Praha. Poctěno cenou Duchovní akademie české.
Výbor dějin bibličních se zřetelím ke katechesi. Sep. Kal. duchovenstva.
- 1932 : Česká škola národní v historickém vývoji a v dnešní podobě. G. Francel.
Cesta k Bohu. Učebnice počátečního vyučování katolického náboženství pro nižší třídy škol obecných. 1942 - vyd. IV. Kropáč a Kucharský - Praha.
Život podle víry. Příručka katol. nábož. pro dospělejší mládež. 1940 - 4. vyd.
- 1933 : Zákon o vzájemných poměrech náboženských. G. Francel - Praha.
Výbor zákonů školních, díl I. 1933,
díln II. 1934,
díln III. 1938. Kropáč a Kucharský Praha.
1934. Základní požadavky ve škol. zdravotnictví, výchově a vyučování. II. vyd.
Kropáč a Kucharský - Praha.
Církevní dějiny pro školy střední. Kropáč a Kucharský. 3. vyd. 1940.
Metodika vyučování náboženství ve třídě elementární. Vlast - Praha.
Umřel Velekněz (+ Arcibiskup Fr. Kordač). L. Kuncír - Praha.
1935. Vyučování náboženství na národních školách. Uvedení do učitelství praxe. Vyšehrad - Praha.
Praktická cvičení v katechizování. VI. nákl. Praha.
Katechický slovníček. Sep. Manuál. Kropáč a Kucharský - Praha.
Reforma národní školy československé. G. Francel - Praha.
- 1936 : Ochranná péče o mládež. Hradec Králové.
- 1937 : Metodika vyučování náboženství ve třídě elementární. Unie - Praha.
Kresebné návrhy při vyučování náboženství. Pracovní kniha pro žactvo národních škol na vyšším stupni. Unie - Praha.
Újezdní školy měšťácké. Nákl. vl. Praha.
Obrázky z dějin katolické církve. Kropáč a Kucharský - Praha.
- 1938 : O současných směrech pedagogických. G. Francel - Praha.
- 1939 : Z dějin katechismu. Kropáč a Kucharský - Praha.
- 1941 : Vyučování náboženství na středních školách. Kropáč a Kucharský.
Metodika vyučování náboženství. Unie - Praha.
Obrázková proučka náboženská pro nejmenší. Kropáč a Kucharský.
Do života. Učebnice katol. nábož. pro 11. roč. měšť. škol. Kropáč a Kucharský.
- Další práce nebylo možno vydati pro zákaz vydávání náboženských knih.

PŘÍLOHA Č. 5: OSOBNÍ VÝKAZ O ČINNOSTI V AMERLINGOVĚ UČITELSKÉM ÚSTAVU

Zdroj: SKTF, fond Personalia. Osobní výkaz ze dne 9. srpna 1946 poslaný děkanstvím bohoslovecké fakulty M.Š.O. č. 1026/45-46.

OSOBNÍ VÝKAZ

Aprobační skupina:
Nb

VŠ 36/05

Jméno a příjmení: Dr. JOSEF HRONEK

Služební hodnost: státní profesor

Narozen dne: 13. srpna 1890 v Mladé Boleslavi okres tyž v Čechách

Národnost: česká Náboženské vyznání: římско-katolické

Rodinný stav: svobodný Datum sňatku: _____, rozvodu: _____, rozluky: _____

Manžel — manželka			Děti		
Jméno, příjmení, (u manželky i dívčí příjmení)	Zaměstnání	Datum narození (úmrť)	Jméno a příjmení	Datum narození	Poznámka (zaopatření, úmrť)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

Vojenský služební poměr:

Hodnost v československé armádě: _____

Prezenční vojenská služba od _____ do _____

Válečná vojenská služba v první světové válce od _____ do _____

V zajetí od _____ do _____

Služba v československých legiích od _____ do _____

Služba v československé armádě po 28. říjnu 1918 od _____ do _____

Služba v čsl. zahrani. vojsku v druhé světové válce od _____ do _____

Služba v partyzánských oddílech od _____ do _____

Politickým vězněm od _____ do _____

V koncentračním táboře v _____ od _____ do _____

Činnost v jiných oborech povolání před vstupem do služebního poměru, podrobeného profesorské služební pragmatice:

<u>Kaplanem v duchovní správě</u>	od <u>1. září 1913</u>	do <u>26. ledna 1925</u>
<u>inter. administrátorem</u>	od <u>27. ledna 1925</u>	do <u>31. srpna 1926</u>
_____	od _____	do _____
_____	od _____	do _____

2-233. — 1946. Státní nakladatelství. Všechna práva vyhrazena. — 809-29

Odborné vzdělání a učitelská způsobilost:

Studia středoškolská: ve šk. r. 1901/2-1908/9 na státním gymnasiu v Mladé Boleslavi.

Zkouška dospělosti: dne 1. července 1909 na státním gymnasiu v Mladé Boleslavi.

Studia vysokoškolská: theologická: Bohoslovecká fakulta Karlovy university v l. 1909 - 1913.

filosofická: Filosofická fakulta Karlovy university v l. 1919 - 1923.

Aprobační skupina (jazyk vyučovací): Nb římsko-katol s čes. jaz. vyuč.

Vysvědčení o učitelské způsobilosti: ze dne 28. prosince 1925, čís. —

(také o zkouškách rozšiřovacích): ze dne _____, čís. _____

Uvádění v praktický úřad učitelský ukončeno ve šk. r. _____

Prominutí zkušebního roku: _____

Datum a výsledek ustanovovací zkoušky profesorské: _____

Jiné odborné zkoušky způsobilosti: doktor theologie: 23. června 1937

habilitace pro obor pedagogiky a katechetiky na bohoslovecké

fakultě Karlovy university v Praze: 27. listopadu 1945.

Zvláštní vědomosti a dovednosti důležité pro službu: _____

Aspirantem profesury od _____

Suplujícím profesorem (suplentem beze zkoušky) od 1. března 1919

Zatímním profesorem od _____

Definitivním profesorem (skutečným nebo provisorním učitelem) od 1. září 1926

Profesorem, pověřeným zatímní správou ústavu (zatímním správcem) od _____ do _____

Ředitelem od _____

Počátek započtené (propočtené) služební doby:

a) pro zvýšení služného od 1. dubna 1923

b) pro pořadí _____

Přeložení na trvalý odpočinek dnem _____

Reaktivován od _____

Vyznamenání, pochvaly a uznání: Dekretem z 24. listopadu 1938 č. 6231 jmenován J. Sv. papežem

Piém XI. nadpočet tajným komořím s tit. monsignore.

OSOBNÍ VÝKAZ

Jméno a příjmení: Dr. JOSEF HRONEK

Veškerá služba učitelská v časovém postupu od vstupu do pragmatikálního poměru (též na školách s právem veřejnosti):

Číslo položky	Služební hodnost	Místo působení a druh školy	Výnos		Doba služby		Délka služby v letech, měsících a dnech
			Úřad	Datum a číslo	od	do	
1.	supl. profesor	Český ústav učitel. v Praze-II.	Z. š. r.	29. III. 1919 č. III A 1548/18 č. Žřř 26.103 ai 19	1.3.1919	15.7.1919	4 měs. 15 dní
2.	"	"	Z. š. r.	31. V. 1920 č. III A 2857/1 ai 19 č. Žřř 12812	15.9.1919	15.7.1920	10 měs.
3.	"	"	Z. š. r.	29. XI. 1920 č. III A 1351/2 č. Žřř 96.362 ai 20	1.9.1920	30.6.1921	10 měs.
4.	"	"	Z. š. r.	16. IX. 1921 č. III A 1351/5 ai 20	1.9.1921	30.6.1922	10 měs.
5.	"	"	Z. š. r.	2. XII. 1922 č. III A 1351/5	1.9.1922	30.6.1923	10 měs.
6.	"	"	Z. š. r.	17. IX. 1923 č. III A 1403 ai 23 č. Žřř 84.091	1.9.1923	30.6.1924	10 měs.
7.	"	"	Z. š. r.	23. IX. 1924 č. III A 1403/1 ai 23 č. Žřř 87.071 ai 24	1.9.1924	30.6.1925	10 měs.
8.	"	"	Z. š. r.	22. IX. 1925 č. III B 2656 ai 25 č. Žřř 100.968	1.9.1925	30.6.1926	10 měs.

Číslo položky	Služební hodnost	Místo působení a druh školy	Výnos		Doba služby		Délka služby v letech, měsících a dnech
			Úřad	Datum a číslo	od	do	
9.	definitivní profesor	Český stát. učitel. v Praze - II.	M.Š.O.	27. 3. 1926 č. 32717-II-26 Zř. č. III-B-236 ai 26 č. 37868 z 2. 4. 1926	1. 9. 1926		
10.							
11.							
12.							
13.							
14.							
15.							
16.							
17.							
18.							

Ostatní pro služební poměr důležité události od vstupu do pragmatikálního poměru (chronologicky):

Číslo položky	Obsah a právní platnost úředního opatření, události (slib, zkušební praxe, platový postup, započtení služební doby, nepřítomnost ve službě, dovolená, snížení učební povinnosti, sňatek, výchovné a pod.)	Výnos		Poznámka
		Úřad	Datum a číslo	
1.	Služební přísaha	Ředitelství	2. 9. 1926 č. 612	
2.	Úprava služebních požitků: od 1. 9. 1926 podle 1. plat. stupně.	Z.š.v.	16. 10. 1926 č. III-B-694/1 ai 26 č. 103.118 ai 26	
3.	Úprava služebních požitků: od 1. 9. 1929 do 2. plat. stupně.	Z.š.v.	18. 9. 1929 č. III-B-1442/1 ai 29 č. 98.704 ai 29	
4.	Úprava služebních požitků: od 1. 4. 1929 do 3. plat. stupně.	M.š.o. Z.š.v.	16. 1930 č. 74.898/m-11 23. 8. 1930 č. III-B-1442/3 č. 69.873 ai 30	
5.	Postup do 4. plat. stupně: od 1. dubna 1932 (21.600 + 5.100)	Z.š.v.	7. 2. 1932 č. III-B-740 ai 32 č. 10.674 ai 32	
6.	Postup do 5. plat. stupně: od 1. dubna 1935 (25.200 + 5.100)	Z.š.v.	13. 2. 1935 č. III-B-317 ai 1935 č. —.	
7.	Postup do 6. plat. stupně: od 1. dubna 1938 (28.800 + 5.100)	Z.š.v.	19. 2. 1938 č. III-B-3267/1 ai 1937 č. —.	
8.	Postup do 7. plat. stupně: dnem 1. dubna 1941 (d. 32.400 + čin. 6.000 + dr. př. 5.100)	Z.š.v.	28. 2. 1941 č. 1814/2 ai 1940	
9.	Postup do 8. plat. stupně: dnem 1. dubna 1944 (51.000 + dr. př. 12.400)	M.š.o.	24. 2. 1944 č. 16.094/44 - II/4.	

Číslo položky	Obsah a právní platnost úředního opatření, události (slib, zkušební praxe, platový postup, započtení služební doby, nepřítomnost ve službě, dovolená, snížení učební povinnosti, sňatek, výchovné a pod.)	Výnos		Poznámka
		Úřad	Datum a číslo	
10.	Dovolená (placena, pro zřízení služebního z ujednání výlučného zapsání číselného) na dobu od 1. jana 1945 do 31. srpna 1946 k přednáškám a cvičením na Bohoslovcecké fakultě Karlovy univ. v Praze	M.Š.O	17.8.1945 č. A-64.073-45-11/2	
11.	Venia docendi pro obor pedagogiky a katedry na Bohoslovcecké fakultě Karlovy univ. v Praze	M.Š.O.	26.3.1946 č. A-180.552 45/1/3.	
12.	Dovolená - placena, pro výšeučnického a výjimečného výlučného zapsání číselného k přednáškám a cvičením na Bohoslovcecké fakultě Karlovy univ. v Praze od 1.9.1946 - 31.8.47	M.Š.O. zř.	12.7.1946 A-139.475/46-11/3 27.8.28/46	
13.	Platový postup do 9. stupně od 1. dubna 1947	J.Š.	14.1.1947 11-2828/46	
14.	Rozhodnutím vlády presidenta republiky ze dne 22. dubna 1947 jmenován mimořádným profesorem Bohoslovcecké fakulty Karlovy univerzity v Praze od 1. října 1946	M.Š.O.	17.9.1947 A-217.498/47-11/2	
	Zastavení výplaty přímků plynoucích ze služebního profesora pro Amerling, stál. muš. ústav národní v Praze v. hrom. páří 1946	J.Š.	10.1947 11-2828/46	
16.				
17.				
18.				
19.				

**PŘÍLOHA Č. 6: PŘEHLED O OBSAHU PŘEDNÁŠEK JOSEFA HRONKA NA TEOLOGICKÉ
FAKULTĚ UNIVERZITY KARLOVY PO DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLCE**

Zdroj: SKTF, fond Personalia. Žádost o udělení docentury pro obor katechetiky a pedagogiky ze dne 2. srpna 1945. Přílohou žádosti je přehled zamýšleného obsahu přednášek. Rukopis.

Příloha k žádosti o habilitaci; Hronek, Nástin přednášek z pedagogiky a katechetiky.

Nástin, jak minimálně zaříditi své přednášky jako docent pedagogiky.

Podle vládního nařízení ze dne 28. června 1937, čís 152 Sb. 2. a n., jímž se provádějí základní ustanovení o studiu na katol. fakultách bohosloveských v Československé republice ve smyslu apoštolské konstituce „Deus scientiarum Dominus“ ze dne 24. V. 1931 a prováděcího nařízení k ní vydaného posvátnou kongregací seminářů a universit ze dne 12. VI. 1931, patří podle § 18, odst. 5. mezi pomocné nauky theologické, které se na fakultě přednášejí:

obecná pedagogika,

dějiny pedagogiky,

katechetika, metodika a didaktika náboženského vyučování.

V § 19 téhož vládního nařízení se docentu ukládá, aby přednášky byly upraveny tak, aby ve lhůtě jim vyměřené byla všechna látka soustavně a úměrně podána.

Pro pedagogiku vyměřeny 2 hodiny týdně, pro katechetiku rovněž 2 hod. týdně a praktická cvičení v katechizování se konají takéž 2 hod. týdně – celkové pensum docentovo je 6 hod. týdně.

Po ukončení přednášek koná docent konečnou koloquiá (§ 26 vl. n. č. 152/1937.

Přednášky z obecné pedagogiky.

Mou snahou je podati v přednáškách jasný úvod ^{do} obecné pedagogiky. Ukazují, v čem je podstata problémů a jakými různými způsoby se řeší; tyto způsoby ukazují na typických představitelích a zvláště podle encykliky „Divini illius Magistri“ sv. Otce Pia XI., v níž je přesně vymezena katolická orientace ve všech moderních otázkách výchovných a zdůrazněna potřeba výchovy jediné správné, která vede k Bohu, poslednímu našemu cíli. Posluhačům uvedu, která pedagogika podobně jako jiné vědy prošla ve svém dlouhém vývoji stadiem předvědeckým, t. j. obecných úvah a empirických poznámek, stadiem deduktivního postupu filosoficko-vědeckého, období empirické a racionální vědy i filosofie a posléze období křesťansko-filosofickým jako paedagogica perennis.

Obsah přednášek z obecné pedagogiky vymezen těmito hesly:

1. Pojem výchovy vůbec a náboženské zvláště.
2. Cíl výchovy.
3. Moc a hranice výchovy, zejména otázka dědičnosti a prostředí.

4. Pomocné vědy pedagogické.
5. Formy (činitele výchovy).
6. Základní metody výchovy vůbec a náboženské zvláště.
7. Základní problémy školské organizace.

Přednášky z dějin pedagogiky.

Přednáškami z dějin pedagogiky usilují o to, aby bohoslovci se poučili o praxi a teorii výchovné, čili, jaká výchova v minulosti skutečně byla a o názorech, jaká by měla být a jaký úkol by měla plnit. Chceme-li rozumět dnešním směrům a snahám výchovným, chceme-li pochopit dnešní organizaci školní výchovy, je nám nezbytně třeba sledovat aspoň v hlavních rysech, jak a z čeho se v minulosti u různých národů a v jednotlivých státech vyvinulo dnešní uspořádání škol a jaké byly kdy názory na cíle a prostředky výchovy a jakými cestami se jich dosahovalo. Pro vymezený čas sledují v přednáškách z dějin pedagogiky hlavní vývojové skupné a myšlenkový postup, uváděje myšlenky nejvýznamnějších hlasatelů a představitelů.

Přednášky z pedagogické psychologie.

Z pomocných věd pedagogických zvláště konám přednášky z pedagogické psychologie, jež má životní význam pro pedagogickou praxi. Otázky pedagogické praxe jsou vlastně otázkami působení psychických změn v nitru dítěte, které je podrobeno školskému působení. Katecheta musí znát složky duševního života dítěte, jejich strukturu, funkci, musí znát stav složek osobnosti v rozličných údobích růstu, jejich působnost a vývoj. A tak přednáškami z pedopsychologie vedu bohoslovce k poznání dynamiky osobnosti dítěte a ukážu, že pedopsychologie dala pedagogice, a tím i katechetice, mnoho podnětů k reorganizaci školského života a mnohá odůvodnění pro úpravy metod, osnov, rozvrhů, pomůcek a pod., proto stojí v popředí zájmu pedagogických, zejména v oborech metodických a její znalost pro pedagogickou praxi je bezpodmínečně nutná.

Přednášky ze školského práva, organizace výchovy a vyučování.

Těmito přednáškami sledují cíl, aby každý absolvovaný bohoslovec při vstupu na školu, ať jako kněz duchovní správy nebo samostatný katecheta, znal její organizaci, vyznal se ve školských zákonech, nařízeních a předpisech, aby je uměl číst a správně vykládati. Kněz zájisté učí v zájmu své vážnosti nesmí zůstávat ve znalosti předpisů pozadu za učitelů. V přednáškách podávám vhodný a přehledný výběr nejdůležitějších parčí z práva ústavního a z t. zv. obecné části práva správního, pokud mají zvláštní význam pro praxi školskou. Zkušenost učí, že kněží, i když mají velmi podrobnou znalost speciálních předpisů školských, často při jich

aplikaci zbloudí právě pro malou znalost všeobecných zásad práva ústavního a správního. Proto nejdříve podávám jakousi propeceutiku ke studiu školských zákonů a nařízení a potom probírám nejdůležitější právní normy školské vůbec a se zřetelem k postavení kněze ve škole zvláště, jeho práv a povinností. Při tom jde mi o to vyhovět elementární praktické potřebě kněze, jenž často stojí před úkolem odpovídati sobě nebo jiným na otázky povahy právní, dovolávati se školských zákonů a nařízení a vhodně je aplikovati na konkrétní případy denní praxe.

Na školské právo československé navazují několik přednášek o zákoně ochranné péči o dítě. Řeč o dítě a výchova jeho tělesná i duševní jest předmětem práce i povinností jeho rodičů. Když však dítě se nedostává normální výchovy rodinné, ať z jakýchkoliv příčin, stává se dítě předmětem veřejné péče a ochrany. Ochranná péče o dítě a mládež je soubor zákonných předpisů a nařízení k záchraně a blahu dítěte, které pro svůj tělesný nebo duševní stav vyřazuje veřejné péče a ochrany. Zkušenost mne poučila, že ochrannou péči velmi potřebuje kněz znáti, jak pro své působení v duchovní správě, tak ve škole.

Přednášky z katechetiky.

V době osvícenské bylo raženo heslo katechika pro pedagogiku založenou na náboženském. Od té doby pojem katechiky začal se pozvolna užíti, až nyní myslí se jím neprávem ne již celá teorie výchovy, ale jen didaktika náboženského vyučování. Ve svých přednáškách uvádím, že katechika jako celková teorie náboženské výchovy nemůže se obejít bez pedagogiky a podávám katechiku soustavnou, t. j. ducha a formu katolického náboženského vyučování a výchovy, založenou na rozsáhlém materiálu, na nových hlediscích katechetické teorie a praxe a na vlastní zkušenosti a sleduji při tom ten účel, aby katechese byla v intencích sv. Otce Pia XI. podávána co nejdokonaleji.

Především upozorním: na důležitost a význam katechese, podstatu a cíl katechese a na ustanovení církevního zákoníku de catholica puerorum instituce, jakož i povinnosti katechisovat.

Nato seznámím poslušně s historickým vývojem katechese, jak se u jednotlivých významných představitelů a v různých dobách měnily a rozvíjely názory o problémech katechese.

Potom pojednám o osobnosti katechetové, jeho vlastnostech, znalostech a schopnostech, které ho činí způsobilým pro úspěšné působení v nábožensko-mravní výchově dět.

V dalších přednáškách podávám vědecký návod, činn, v jakém rozsahu a podle kterého plánu katechisovat (materiálu katechika) a jak mají býti děti v křesťanské nauce vyučovány vůbec (katechetická metodologie) a v jednotlivých odvětvích katechese zvláště (katechika vlastní čili duchovní správa dět).

Přednášky z metodiky a didaktiky vyučování náboženského.

V přednáškách podávám výklad o základních pojmech techniky školské práce, zejména o učebních formách a učebních metodách.

Nejdříve podávám stručný přehled problémů celé didaktiky, které realizují výchovné ideály vyučování, potom probírám didaktiku vyučování náboženského.

Ve školské praxi se ustálilo časem mnoho učebních pravidel a zásad, které se shrnují společným názvem učebné metody. V soustavném výkladu o metodách školské práce uvedu základní principy, zásady učování a vlastní metody učebné vyplývající z psychologie učení: metodu analytickou, syntetickou, psychologickou či mnichovskou; z logiky učebné látky: metodu indukční a deduktivní.

Málo pojednám o formách školské práce, a to o základních formách: otázkové, dialogické, heuristické, genetické, dogmatické, přednášecí; o formách složených: nácvikové, projevové, zkoušecí, dále o testech a o školském měření.

Praktická cvičení v katechizování.

Všechny dosavadní přednášky, i když byly stále zaměřeny k otázkám katechetické praxe a snažily se je řešit praktickými a metodickými pokyny, byly přece jen valnou většinou povahy teoretické. Po absolutoriu theologického studia je základní odborné vzdělání bohoslovce skončeno a novověvec je postaven přímo do školního života a práce. Proto se mu dostati musí nejen vzdělání teoretického, ale i dukladné přípravy ve vyučovací praxi. Podle zásady

"theoria sine praxi est currus sine axi,
praxis sine theoria est currus sine via,"

ještě účelně spojena v studijním plánu theologickém teorie vyučování s praktickým učením, neboť obě k sobě patří jako cíl a cesta. Praktická cvičení jsou nejcennější složkou odborné přípravy pedagogicko-katechetické budoucích kněží, jimi se uhrává mladá osoba osobnost učitele náboženská pro příští práci.

Katechetické praktikum konají bohoslovci za svého vedení, a to nejdříve náslechem, pozorováním, klerik sám katechizují. O svém pozorování píší si záznam o způsobu zpracování učebné látky, metodě a postupu docentově, užívají si obsahu vyučování a činnosti žáků. Po skončení vyučování koná se porada o náslechu, v níž se probírá schéma hodiny.

Odborného rázu praktické výchově didaktické dostává se samostatnými pokusy bohoslovců. Před pokusem dávám jim návod, zprvu podrobný, postupem času stručnější, zby mohli ukázat

své pedagogické nadání a uplatní svoji osobnost. Příprava na pokus se děje písemně. Po skončení pokusu následuje porada, která má jednak psychologický ráz vzhledem k dětem a jejich účasti při katechesi; jednak kritický vzhledem k učícím bohoslovcům a jeho znalostem metodicko-didaktickým. Přítomní bohoslovci povinně zapisují si vše, co pozorovali při katechesi, a to: po stránce věcné správnosti, vyučovacího postupu, formy vyučovací, techniky a řeči učícího, zásad vyučování a pomůcek učebních; zápis uzavírají celkovým posudkem. Zápis má obsahovat nejenom snad úštky, ale i pochvalu. Nejdříve posuzuje učící sám sebe, po něm teprve jiný bohoslovec přednese podle svého zápisu referát.

Praktická učení se konají na učivé škole při mužském stát. ústavu učitelském v Praze II. Bohoslovci přicházejí na učivé škole v úzký styk s dětmi a za vedení svého docenta katechetiky se učí s nimi jednati, je pozorovati a vyučovati.

Vědky praktických učení konají bohoslovci na učivé škole psychologický a sociologický úzkou záchr; zápis o tom se týká prostředí, fyzického stavu, psychických vlastností pro výchovu důležitých a poměří žáků ke škole, v závěru připomíná ústředí, jazykem zpřístupněn na žáka na základě vypořizovaných vlastností je třeba pedagogicky působit.

Nesnáze, které bohoslovci při počátečních pokusech pociťovali, rychle ve svědomí práci mizí a s radostí a nadšením se zvrhávají ve veselý úkol kněze učitele a vychovatele.

Nášim tento uzavírá podepsaný s vroucí prosbou:

Jube, Domine benedicere!

Je radostnou odměnou dobře vykonaného díla na poli náboženské pedagogiky, přestávají býti žák žákem, vyrůstá-li žák nad učitele a překoná-li učedník svého mistra.

Dr. Josef Hroneš

PŘÍLOHA Č. 7: PROTOKOL Z HABILITAČNÍHO KOLOKVIA

Zdroj: SKTF, fond Personalia. Protokol z habilitačního kolokvia ze dne 26. listopadu 1945

Protokol

o habilitačním kolokviu profesora Amerlingova učitelského ústavu Dr. Josefa H r o n k a z pedagogiky a katechetiky konaném dne 26 listopadu 1945 za přítomnosti profesorského sboru.

Ř. prof. Dr. Jaroslav B e n e š dal kandidátovi tyto otázky:

1./ Jaký je účel a obsah encykliky Pia XI.: "Divini illius Magistri" ze dne 31. prosince 1939 ?

2./ Jaký je cíl i obsah a které jsou stupně a zásady náboženského vyučování ?

3./ Jaký je nyní platný právní řád v oboru školství národního ? / Školní a vyučovací řád / ?

Odpovědi na tyto otázky byly velmi dobré /eminenter/

Mř. profesor Dr. Josef B e r a n pak tyto:

1./ Poslední výnos min. škol. a osvěty o výzdobě školních místností a vztah jeho k podobným předpisům předchozím.

2./ Jádro problému výchovy mládeže v naší době.

Dr. Josef Hronek odpověděl na všechny otázky velmi dobře.

Ježto kolokvium bylo vykonáno s velmi dobrým úspěchem, určil děkan podle § 10 habilitačního řádu přednášku na zkoušku na 27. listopad 1945.

J. Hradec
děkan

Dr. Josef Ština
zapisovatel.

**PŘÍLOHA Č. 8: PŘEHLED ČINNOSTI VYSOKOŠKOLSKÝCH UČITELŮ
KE DNI 31. PROSINCE 1949**

Zdroj: SKTF, fond Personalia. Přehled činnosti vysokoškolských učitelů ke dni 31. prosince 1949 ze dne 19. března 1950.

**BOHOSLOVECKÁ FAKULTA
UNIVERSITY KARLOVY V PRAZE**
Fakulta, obor: bohoslovecká Ústav (seminář, klinika):

Přehled činnosti vysokoškolských učitelů
(profesorů, docentů, asistentů, odborných učitelů, lektorů, suplentů a pověřených)
ke dni 31. prosince 1949

Vysoká škola: <u>Univerzita Karlova</u>	Jméno: <u>Josef</u>	akademický titul: <u>Mgr</u>
Den, rok a místo narození: <u>13. srpna 1890, Mladá Boleslav</u>		
3. Bydliště trvalé: <u>Praha - Jitřčovice, Na Ořechovce čp. 575.</u> přechodné: <u>O.....</u>		4. Úřední titul a označení učiteřské funkce: <u>mimořádný prof. pedagogiky a katechetiky.</u> 5. Od kdy přebíráte v nynější učiteřské funkci? <u>od r. 1945.</u>
6. Na které vysoké škole jste studoval a jaký obor? <u>Karlova univ. v Praze: Bohoslov. fakultě 1909-1913, Pedagogiku a dějiny umění na filosof. fak. 1919-1928</u>		
7. Jiné odborné studium: <u>.....</u>		
8. Předchozí zaměstnání: <u>státní profesor na Amerlingově mužském učitelském ústavu v Praze.</u>		9. Nynější hlavní zaměstnání: <u>profesor bohoslov. fakulty univerzity Karlovy</u>
10. Které funkce na vysoké škole zastáváte? (přednáška, ústav, klinika, ředitel semináře atd., příp. rektor, děkan a pod.) <u>ředitel semináře pro pedagogiku a katechetiku a zastupuje děkana ve vedení katechetického studia při bohoslov. fak.</u>		
11. Které jiné odborné funkce mimo vysokou školu zastáváte jako vedlejší zaměstnání? (Ředitel výzkumného ústavu a pod.) <u>.....</u>		
12. Kterých sborů a komisí na vysoké škole jste členem? (Akademické sbory, zkušební, reformní komise a pod.) <u>členem zkušební komise</u>		
13. Jaké jsou hlavní obory Vaší činnosti na vysoké škole kromě úkolů pedagogických? <u>spisovatelství</u>		
14. *) Jakou odbornou činnost jste konal mimo vysokou školu ve studijním roce 1948/49? <u>Dtto</u>		
15. *) Jakou odbornou činnost konáte mimo vysokou školu ve studijním roce 1949/50? <u>Dtto</u>		
16. *) Za kterou odbornou činnost mimo vysokou školu v roce 1948/49 jste byl zvlášť honorován, v jaké výši a za jaké údobí? <u>za žádnou</u>		
17. *) Za kterou odbornou činnost mimo vysokou školu v roce 1949/50 jste zvlášť honorován, v jaké výši a za jaké údobí? <u>za žádnou</u>		

PŘÍLOHA Č. 8 - 489-50

18. Za kterou činnost na vysoké škole v roce 1948/49 jste byl (veďte plátu) zvláště honorován, za vedení semináře pedagog. a katech. Kč. 2000.- za 3 semestry v jaké výši a za jaké období? Za přednášky v katechet. studiu 4 hod. - 3000.- za semestr a odměna za ved. katech. studia Kč. 1000.- za semestr

19. Za kterou činnost na vysoké škole v roce 1949/50 jste (veďte plátu) zvláště honorován, za vedení semin. ped. a katech. 2000.- za semestr v jaké výši a za jaké období? Za předn. v katech. studiu 2 h. 4000.- za sem. odměna za ved. katech. studia 1000.- za semestr (viz upozornění na konci dotazníku!)

20. Přednášky na kmenové vysoké škole: (Paralelní přednášky uvádějte odděleně)	Název	Týdně a hodin	Kde konáno?	osobně
v roce 1948/49	Základy obecné pedagogiky Dějiny pedagogiky Organizace školství Teorie náboženské výchovy Základní problémy didakt. Katechet. a katech. praxe	Z. I. 1 I. 1 I. 2 I. 2 I. 4	Bohoslov. fakulta ,, ,, Katechet. studium	osobně osobně
v zimním běhu 1949/50	Úvod do obec. pedagog. Dějiny vychovatelství Duch a forma nábož. vyuč. Rétorika Katechet. a škol. praxe	I 1 I 2 I 1 I 1 I 2	Bohoslov. fak. bohoslov. fak. Katechet. studium	osobně osobně -suplovaný osobně upřezd. stol.
21. Přednášky na jiné vysoké škole než kmenové: (Paralelní přednášky uvádějte odděleně)				
22. Cvičení (semináře a pod.) na kmenové vysoké škole: (Paralelní oddělení uvádějte zvlášť)	Školská praxe v katechizování	Z. I. 2 I. 2	Bohoslov. fak.	osobně
v zimním běhu 1949/50	Katechetické praktikum	Z. I. 2	Bohoslov. fakulta	osobně

23. Cvičení (semináře a pod.) na jiné vysoké škole než kmenové: (Paralelní oddělení uvádějte zvlášť)	Název	týdně hodin	Zapsáno studentů	Kde konáno?	Poznámka (viz upozornění na konci dotazníku)
v roce 1948/49					
24. Kroužky:	Název příslušného předmětu a průměrný počet studentů v jednom kroužku	Průměrně stráveno týdně prací v kroužcích hodin	Kde konáno?		
25. Zkušební úkony:	Jaká předepsaná zkouška	Počet kroužků	Počet vyzkoušených studentů za semestr	Počet písemných prací (testů), jež nutno za semestr písemně opravovat	
	odborné zkoušky		64		
26. Další sdělení:					

27. Hodinový týdenní rozvrh všech učebních povinností v zmiňném běhu studijního roku 1949/50:

Den	Denní doba od — do hod.	Název přednášky	Cvičení, seminář a p.	Kroužek a p.	Kde se koná?	Poznámka
Pondělí	14 - 16	Didaktika nábož. I. a 2 stup.			Katechetické studium	
Úterý	14 - 15	Liturgika			Katechet. studium	
Středa	10 - 11 11 - 13	Retorika Pedagogika			Bohosl ovecká fakulta	
Čtvrtek						
Pátek	11 - 13	Kat eche tika			Bohosl ovecká fakulta	
Sobota	9 - 10 10 - 12	Dějiny pedagogiky	Katechet. prakt. k. n seminář.		Bohosl ov. fakulta Bohosl ov. fakulta	

UPOZORNĚNÍ. Rubriky označené hvězdičkou nejsou povinni vyplňovat učitelé s jiným hlavním zaměstnáním než je činnost vysokoškolského učitele. V poznámce rubrik č. 20, 21, 22 a 23 uveďte, zda konáno osobně, zda suplováno a za koho, zda zvlášť honorováno, a jak. Tytéž rubriky žádají ve své první polovině, aby byly uváděny přednášky a cvičení za celý studijní rok 1948/49; k číslu počtu týdenních hodin v příslušné koloně připište proto písmeno Z, konala-li se přednáška atd. jen v zmiňném běhu, nebo písmeno L, byla-li jen v létním, nebo ZL, konala-li se po celý rok. — Pro odpovědi, které by se nevešly do příslušných oddílů, použijte rubriky č. 26, případně uveďte v příloze.

Dr. Josef Honzík
(podpis)

V P r a z e dne 19 března 1950

PŘÍLOHA Č. 9: OSOBNÍ DOTAZNÍK 1950

Zdroj: SKTF, fond Personalia. Osobní dotazník ze dne 30. listopadu 1950. Jde o přílohu ke spisu o ustanovení mimořádným profesorem.

DOTAZNÍK (Vyplň čitelně!)			
	1. Příjmení a jméno (uveď i změny) — (Vyplň háčkovým písmem!)		
	HRONEK JOSEF THDR		
	(u žen i rodné jméno)		
	2. Den, měsíc, rok a místo narození: 13. srpna 1890 v Mladé Boleslavi		
	3. Stav: svobodný		
4. Bydliště (číslo tel., kam tě možno volat): Praha-5, Střešovice, ul. Na Dřechovce čp 576 Žiješ s někým (nebo někdo s tebou) ve společné domácnosti? Se sestrou Josefou Hronkovou			
5. Číslo občanské legitimace: 90-08-13/054		6. Číslo pracovní knížky:	
7. Bydliště od roku 1938 : Praha-5, Střešovice, ul. Na Dřechovce čp. 576, č.orient. 7.			
8. Národnost: česká	9. Státní přísluš.: československá	10. Náboženství: římskokatolické	
11. Školní vzdělání: státní gymnasium, bohoslovecká a filosofická fakulta univerzity Karlovy			
12. Znalost řeči: česky, německy, latinsky, řecky			
13. Jiné odborné znalosti a praxe (uveď podrobně): bohosloví, filosofie, dějiny umění, ochrana památek, vychovatelství; praxe pedagogická			
14. Původní povolání: kněz duchovní správy čím vyučen?			
15. Jakými zaměstnáními jsi prošel(a)? (V I. republice i za okupace — uveď nejdůležitější, déle trvající):			
Zaměstnavatel (firma):	obor — zařazení (odd.):	adresa:	od kdy — do kdy:
V duchovní správě na různých místech od 1. září 1913 do 31. srpna 1926			
Státní profesor na učitel. ústavě v Praze-III, Panská 3. od 1. září 1926 do 30. září 1946			
Mimořádným profesorem pedagogiky a katechetiky na bohoslovecké fakultě univerzity Karlovy v Praze od 1. října 1946 do 31. srpna 1950			
16. Kde pracuješ nyní? obor — zařazení (oddělení): adresa: den nástupu:			
na: Profesorem římskokatol. bohoslov. Cyrilo-metod. fakulty v Praze pro stolici pedag. a katechet. 1. září 1950			
odpovědný představený: Děkan římskokatol. bohoslov. fakulty		adresa: Praha-Dejvice, Koleční 4. tel. 772-41, linka 563.	telefon: 578-41 až 46
a státní úřad pro věci církevní v Praze 12, Máchova ul. 7.			
17. Majetkové poměry tvoje a tvé rodiny: Daňově užívám rodinný domek, který je majetkem sestry Josefy		hrubý plat: sluzné podle 4. plat. stupně mř. profesora	čistý plat: jiné příjmy:
18. Tvůj zdravotní stav: nym v rekonvalescenci			
19. Vojen. služba: v čs. armádě (útvár, rok):		hodnost: _____	
v zahraniční armádě (kde a v kterém roce):		hodnost: _____	
20. Pobyť v zahraničí: kde? od kdy — do kdy? za jakým účelem?			
V zahraničí jsem vůbec nebyl.			

21. Manžel(ka), druh, družka, event. snoubenec(ka): _____

Jméno (i rodné): _____ data narození: _____ datum sňatku: _____

národnost: _____ náboženství: _____ povolání: _____

zaměstnán(a) kde? _____ hrubý plat: _____

politická příslušnost: do roku 1945: _____ do února 1948: _____ od února 1948: _____

členství a funkce v různých org. (kde?): _____ bydliště: _____

22. Rodiče (uveď, i když zemřeli):

otec: Hronek František rok nar.: 4.11.1863 povolání: truhlář stát. přísluš.: čsl. bydliště: Mladá Boleslav
 kde je zaměstnán: zeměl 15.6.1916 polit. přísl. do r. 1945: _____ do února 1948: _____ od února 1948: _____

matka: Josefa roz. Koliášová rok nar.: 1.1.1867 povolání: v domácnosti stát. přísluš.: čsl. bydliště: Mladá Boleslav
 kde je zaměstnána: zemřela 3.11.1912 polit. přísl. do r. 1945: _____ do února 1948: _____ od února 1948: _____

23. Sourozenci (uveď, i když zemřeli):

1. jméno: František rok nar.: 28.8.1892 povolání: truhlář stát. přísluš.: čsl. bydliště: Mladá Boleslav
 kde je zaměstnán(a): padl na ital. frontě 16.6.1918 nebyl členem žádné polit. strany

2. jméno: Marie rok nar.: 26.8.1894 povolání: pov.: v domácnosti stát. přísluš.: čsl. bydliště: Mladá Boleslav
 kde je zaměstnán(a): zemř. 26.5.1921

3. jméno: Antonín rok nar.: 11.5.1896 povolání: učitel stát. přísluš.: čsl. bydliště: Mladá Boleslav
 kde je zaměstnán(a): MŠVU polit. přísl. do r. 1945: _____ do února 1948: _____ od února 1948: v KSČ

4. jméno: Josefa rok nar.: 26.1.1898 povolání: invalidní důchodce stát. přísluš.: čsl. bydliště: Praha 5- Střešovice č. 576
 kde je zaměstnán(a): nebyla a není členem žádné pol. strany

5. jméno: Anna rok nar.: 27.6.1900 povolání: prodáváčka stát. přísluš.: čsl. bydliště: Mladá Boleslav
 kde je zaměstnán(a): nebyla a není členem žádné pol. strany

6. jméno: Karel rok nar.: 8.7.1903 povolání: účetní ředitel stát. přísluš.: čsl. bydliště: Praha-Bubeneč
 kde je zaměstnán(a): ministerstvo financí polit. přísl. do r. 1945: _____ do února 1948: _____ od února 1948: v KSČ

7. jméno: Ladislav rok nar.: 26.6.1911 povolání: vrchní tajemník financ. ref. stát. přísluš.: čsl. bydliště: Lomnice nad Popelkou
 kde je zaměstnán(a): okresní národní výbor v Semělech polit. přísl. do r. 1945: _____ do února 1948: _____ od února 1948: v KSČ

24. Děti (jsou-li na živu):

Jméno	rok naroz.	povolání	bydliště	politická příslušnost do r. 1945	od r. 1945

25. U které politické strany
jsi byl před válkou organi-
sován?
(Vypiš podrobně, od kdy
do kdy a jaké funkce jsi
zastával.) _____

26. V kterých jiných organisa-
cích jsi byl před válkou?
(Vypiš podrobně, kde, od
kdy a jaké funkce jsi za-
stával.) _____

27. Byl jsi členem Komso-
mola? (Svazu mladých)
NHPM _____
Od kdy do kdy, kde a v ja-
kých funkcích: _____

28. Členem KSČ před okupací
jsi od (měsíc, rok). Kde
ses přihlásil? _____

29. Bylo tvé členství přeruš-
eno?
Od kdy do kdy a důvod? _____
(Vypiš podrobně!) _____

30. Bylo proti tobě vedeno stra-
nické řízení? Proč? _____
(Vypiš podrobně!) _____

31. Jaké funkce jsi zastával
v KSČ nebo z jejího pově-
ření za I. republiky? _____

32. Tvoje účast v domácím ne-
bo v zahraničním odboji:
(Vypiš podrobně, kde, kdy
a s kým jsi pracoval! Na
kterou organizaci jsi byl
napojen a jakou funkci jsi
zastával?) _____
Byl-li jsi před válkou čle-
nem strany a neúčastnil-li
ses ilegální činnosti, uveď
důvody: _____

33. Byl jsi vězněn:
a) před okupací:
kdy, kde a důvod: _____

34. b) v okupaci
kdy, kde a důvod: _____

(U nepolitických trestů uveď, zda máš proveden výmaz trestu.)

35. Byl jsi za okupace členem
některé aktivistické orga-
nisace? Nebyl

36. Byl jsi před vstupem do KSC organizován v jiné straně (po květnu 1945)?
(Vypiš podrobně, kde, od kdy do kdy a jaké funkce jsi zastával.)

---

37. Kdy jsi vstoupil do KSC po okupaci? (měsíc, rok): _____ Kde jsi podal přihlášku? _____ Čís. člen, legitimace: _____

uveď ručitele: jméno: _____	adresa: _____	pokud je ti známo, kde je zaměstnán a telefon: _____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

---

38. Tvoje závod. org. _____ místní org.: _____

předseda ZÁV. ORG.: _____	jméno: _____	bydliště: _____	pokud je ti známo, kde je zaměstnán a telefon: _____
předseda MÍST. ORG.: _____	_____	_____	_____

---

39. Jaké stranické funkce jsi zastával a zastáváš? A kde? v r. 1945: _____

Jakou stranickou práci jsi vykonával a vykonáváš? v r. 1946: _____

Uveď podrobně od roku 1946 (Rezevď i v životopise.) v r. 1947: _____

v r. 1948: _____

v r. 1949: _____

v r. 1950: _____

---

40. Kterých sjezdů KSC jsi se zúčastnil? _____

---

41. Výsledek tvého prověření: v závod. org.: _____ v míst. org.: _____

---

42. Členství v celonárodních organizacích:

Jsi členem ROH? Jsem řádným členem Roh	od kdy: 5. V. 1945	funkce: _____
byl jsi odbor. ORG. 1945? (kde?) Ve svazu zaměstnanců škol a osvětové služby při URO v Praze.		
Kterého družstva jsi členem? _____		
Jsi členem: JSCZ		
Čs. svazu žen		
CSM		
Svazu čs.-sovětského přátelství		
Sokola		
SBS (SLUB)		
Svazu přátel: (vhodné podškrtni)		
Polska, Bulharska, Maďarska,		
Rumunská, příp. jiných států.		

52. Kdo je z tvých příbuzných v zahraničí?

Nikdo

Jméno:	příbuz. poměr	kde a proč?	od kdy:

53. Jména a adresy pouze předúnorových členů KSČ, kteří mohou potvrdit pravdivost tvých údajů v jednotlivých odstavcích. (U každého jména uveď vždy číslo odstavce.)

Jméno:	bydliště:	kde je zaměstnán (č. tel.)	od kdy je čl. strany
1. Štros Josef	Střešovice čp. 576	MNO v ministerstvu národní obrany v Lubenci	od založení KSČ ve Střešovicích.

DOPLNĚK K DOTAZNÍKU, ve kterém rozveď ty odstavce, kde jsi pro nedostatek místa nemohl vše potřebné vypsat (V podrobném životopise, který uvedeš na zvláštním archu papíru, uveď i politickou činnost příslušníků své rodiny.)

Podrobný životopis uvádím na zvláštním archu, který k dotazníku přikládám.

v Praze - 5, Střešovicích dne 30.11. 1950

Potvrzujeme, že soudruh(žka) je pro věřeným členem (kandidátem) naší org. KSČ. Do strany vstoupil(a) (měsíc, rok)

Josef Konec
vlastnoruční podpis

Razítko a podpisy:

Razítko a podpisy:

Převzal:

Prostudoval:

dne:

datum:

podpis:

podpis:

PŘÍLOHA Č. 10: ŽIVOTOPIS JOSEFA HRONKA Z 30. LISTOPADU 1950

SKTF, fond Personalia. Životopis Josefa Hronka ze dne 30. listopadu 1950.

Jde o přílohu ke spisu o ustanovení mimořádným profesorem. Rukopis.

THDR JOSEF HRONEK PROFESOR ŘK. CYRMET. BOHOSL. FAKULTY V PRAZE

ŽIVOTOPIS

JOSEF HRONEK narodil se v Mladé Boleslavi 13. srpna 1890. Je prvorozený z osmi dětí. Otec František byl truhlář. Rodiče žili tvrdě, ale čestně. Dětem věnovali vzorčovanou péči a tak byli příkladem moudré a životní zkušeností vyvíjející výchovy.

STUDIUM. Po studiu na gymnasiu v Mladé Boleslavi v let. 1901/9 zakončeném 1. 7. 1909 zkouškou dospělosti odešel se do Prahy na bohosloveckou fakultu. Bohosloví absolvoval v let. 1909/13. Další odborného vzdělání nabyl na filosofické fakultě Karlovy university v let. 1919/23.

Vysvědčení a učitelské způsobilosti pro střední školy pro aprobační skupinu náboženská katol. nabyl 28. 12. 1925.

Hodnosti doktora theologie dosáhl na bohoslovecké fakultě Karlovy university v Praze 23. 6. 1937 na podkladě disertace: *De primordiis Fratrum Minorum atque de regulis scilicet Francisci.*

V DUCHOVNÍ SPRÁVĚ. Po ordinaci na kněze 6. 7. 1913 působil na různých místech v duchovní správě na venkově a v městě od ledna 1913 až do 31. srpna 1926, vyučuje zároveň na školách národních, měšťanských a středních. Pastorační mezi lidem bylo v něm ještě více utvořeno dílně, práci stáhl se učitelem. Tato práce mu splnil a ustanovil ho profesorem tehdejší generální úřad, vlastněcký biskup Dr. Antonín Podlaha, jenž mu byl otcovským přítelem již od let bohosloveckých, kdy začal psát do jeho časopisu katol. duchovenstva, pořizoval excerpta a hesla pro jím vydávaný Čes. slovník bohoslovný a Bibliografii katol. literatury.

ČINNOST UČITELSKÁ mu nebyla nikdy drillem, nýbrž aktualizováním nadpřirozených a přirozených hodnot a jimi bezpečně a jistě budování jak theorie náboženské výchovy, tak i její praxe in actu et in spe, tedy vážným životním posláním. Jako profesor působil od ledna 1926 nepřetržitě až do 30. září 1946 na st. muž. učitel. ústavě v Praze-II a současně i na st. žen. ústavě v Praze-I.

NA BOHOSLOVECKÉ FAKULTĚ ještě jako kněz duchovní správy byl ustanoven adjunktem od 1. září 1921 až do 30. září 1925.

Supletem pedagogiky a katechety na fakultě byl jako profesor st. učitel. ústavu v Praze-II, Panské 3, a to od 24. dubna 1928 až do uzavření vysokých škol okupantů a po jejich otevření ve ulasí znovu osvobozené od 1. 6. 1945 až do 30. 9. 1946.

Docentem se stal na základě habilitační práce Vyučování náboženská na školách národních 27. XI. 1945.

U cíle svého dávného přání stanul, když na jednomyslný návrh profesorského sboru byl jmenován mimořádným profesorem na nově zřízené stolici pro obor katechety a pedagogiky na bohoslovecké fakultě university Karlovy v Praze dne 9. června 1947 s účinností od 1. října 1946.

Vyrcholení svého celého životního poslání spatřuje v tom, že byl ustanoven s účinností od 1. září 1950 profesorem Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Praze. Slib věrnosti složil do rukou náměstka předsedy vlády a ministrů pověřeného řízením Státního dvůru pro veš. církevní Zd. Fierlingera dne 4. října 1950. Tehož dne složil také předepsanou církevní přísahu do rukou generál. vikáře Dr. Boh. Opatrného.

ČINNOST LITERÁRNÍ. Vedle své učitelské, vyučovací činnosti osvoji si důkladnou znalost vědecké pedagogiky a nabyl zkušeností z vlastní praxe, věnoval se také práci vědecké a literární. Napsal a vydal: 30 knih z oboru pedagogiky, didaktiky a organizace školství, 14 učebnic pro školy národních, středních a gymnasií, jež vyšly ve více vydáních, napsal na půl druhého sta článků a pojednání do různých časopisů.

Veškerou svou práci věnuje budovatelskému díku naší ulasí a k zajištění šťastné budoucnosti našeho národa.

V Praze 30. listopadu 1950.

J. Hronek

PŘÍLOHA Č. 11: RECENZE ODBORNÝCH MONOGRAFIÍ JOSEFA HRONKA

V DOBOVÉM TISKU

Příloha ke kap. 2.1.2. Publikace jsou řazeny podle pořadových čísel z uvedených kapitol. Příloha obsahuje plný text recenzí a prezentací, které jsou zmíněny v hlavním textu, včetně posudků k habilitačnímu řízení a k řízení o jmenování Josefa Hronka mimořádným profesorem.

(39) *Národní škola a katecheta: nástin vývoje obecného školství a přehled obecněškolského práva československého* (1931). ČKD: Karel Reban

„Velice záslužnou práci vykonal p. autor tímto spisem. Od r. 1908, kdy nákladem Arcibiskupské knihtiskárny v Praze vyšla příručka školských zákonů a nařízení, jež měly význam pro katechetu a kněze z duchovní správy, pokud přicházel do styku se školou, neměli jsme přehledné pomůcky, kam by byly sneseny všechny školské zákony a předpisy, v nichž zvláště po převratě došlo ku pronikavým změnám. Kdo chtěl je mít v evidenci, musil si pozorně všimati rozmanitých pramenů, časopisů, zpráv novinářských a pod. Proto uvítají všichni kněží, kteří působí ve škole národní, tuto příručku, jež obsahuje stručné právo školní u nás platné a pro první informaci jistě stačí. Avšak p. spisovatel podává mnohem více než školní legislativu a příslušnou judikaturu Nejv. správního soudu. Velice krásně předesílá pietní překlad encykliky Pia XI. o křesťanské výchově, potom skizuje dějinný vývoj školství zvláště v době nové a v zemích bývalého Rakouska, potom podává soustavně zákony a nařízení, výnosy a předpisy, týkající se náboženství jako předmětu i osoby katechetovy, pro něhož jsou tu uvedeny i zákony platové, výňatek z učitelské pragmatiky atd. Cenné jsou i přílohy, jež přinášejí jednak pražskou normální osnovu pro vyučování náboženství na školách obecných a občanských, dále různé tabulky pro zjišťování nároku na výši platu a přídavků. To vše podává kniha velmi živě, s jasným a logickým uspořádáním a se zřetelem na praktickou potřebu, ač neopomíjí uváděti odbornou literaturu a jiné prameny a má zpracovaný materiál nejnovějšího data. Pro kněze, bohoslovce a laické katechety bude to pomůcka nepostradatelná, za kterou jsme srdečně vděčni, očekávající od p. autora ještě mnohé jiné pomůcky pro katechetiku.“

(41) *Česká škola národní v historickém vývoji a v dnešní podobě* (1932).

ČKD: Karel Reban

„Co až dosud bylo o dějinách školství, speciálně českého, uzavřeno v rozsáhlých knihách a podána většinou se stanoviska odlišného, podává autor v této publikaci stručně a přehledně sleduje při tom katolické zásady vyučovací a vychovatelské. Je to pohled na českou školu v dějinném vývoji, při čemž vynikají zásluhy katolické církve o ni. Dílko spočívá na dobrých pramenech a spolehlivě informuje. Zvláště partie o přítomných reformních snahách bude mnohemu vítána. Kdo přicházejí do styku se školou, kněžstvo i učitelstvo a kandidáti učitelství, najdou v knize cenné poznatky. Při tom ustavičně podávají

se nejen fakta, nýbrž ukazuje se i na proudy myšlenkové, jež vyvolaly v život určité formy ve školství. Proti překladu: diferencovaná škola – škola rozkladná ozve se protest, protože svádí ke smyslu jinému, běžnějšímu; snad škola rozlišená, rozrůzněná? – Kniha si zaslouží vděčného přijetí a hojného rozšíření.“

Vychovatel: František Dvořák

„Z povolaného péra dostává se nám krásného díla, právě tak časového, jako potřebného. Na 131 stranách máme jasný prohled školství od počátků křesťanství v českých zemích: 1. pod dozorem církve – školství ecclesiasticum a 2. pod dozorem státu – školství politicum. Třetí díl – skoro polovice knihy – obsahuje převrat státní i ve školství až do nejnovějších snah reformních v Československu a v Podkarpatské Rusi. – Jest potřebno znáti zásluhy církve o vzdělanost i nevděk světa se všemi jeho zlými úmysly. Universitní docent J. Hronek staví čtenáře před všechny moderní otázky školské, které dokonale ovládá a slohem jedinečným dovede podati, zároveň uvádí i seznam nejnovější literatury a statistiku podle stavu 31. října 1930, z níž vysvítá, že jest na mesiánských školách žactva, katolíků 172.720, českobratrských 2600, československých 18.681, bez vyznání 15.419, řecko-katol. 2.600, evangel. augsb. 7.789. evangel. reform. 1.107, pravosl. 528, israel. 5.376. Na obecných školách žactva, katolíků 1.281.818, českobratr. 34.495, českoslov. 88.427. bez vyznání 76.474, řeckokatol. 84.994. evangel. augsb. 74.003. evang. reform. 29.379, pravosl. 13.453. israel. 34.029.“

SKTF, fond Personalia. Návrh na jmenování Th.Dra Josefa Hronka s. docentem bohoslovecké fakulty Karlovy univerzity ze dne 18. srpna 1945.: Jaroslav Beneš

„Soustava školství v dnešní své podobě je výsledkem staletého vývoje, v němž hlubokou stopu zanechaly přechybné ideje ať již rázu náboženského a politického, nebo hospodářského, kulturního a sociálního. Autor probírá v I. díle vývoj školství pod dozorem církve, kdy školství bylo ecclesiasticum, podstatnou částí církevního působení. Ve II. díle ukazuje, kterak stát v novém věku povolna zbavuje církev práv na školu, chápe poslání školy jako záležitost státní, odtud prohlašuje školství za politicum. V díle třetím promlouvá o československé škole národní v dnešní podobě. Náležitou pozornost věnuje nejen správním, ale i reformním pedagogickým programům.“

(42–44) *Výbor zákonů školských* (1933, 1934 a 1938).

ČKD: Karel Reban

K prvnímu dílu: „Pro nejbližší orientaci podal p. spisovatel soubor školské legislativy již ve své výborné knize ‚Národní škola a katecheta‘. Potřebě znalosti přesného znění zákonných textů vyhovuje tímto vydáním přesným a úplným, který obsáhne několik svazeků pohodlného, příručního formátu. Při užívání přijdou velmi vhod odkazy pod čarou a podrobný věcný rejstřík. První svazek má právě nejčastěji hledané zákony a předpisy o náboženské výuce a praksi

v dnešní škole. Kéž by sbírka rychle pokračovala! Také na ostatní oznamované práce p. autora se těšíme.“

Ke druhému dílu: „Bylo zde upozorněno roku 1933 (str. 442) na praktickou cenu Hronkova výboru školských zákonů. Mají přednosti, jichž se nedostává jiným příručkám: účelné uspořádání, přesnost a úplnost, odkazy na normy analogické, dodatky, event. změny. Druhý díl přijde vhod zvláště v osobních otázkách učitelských, neboť obsahuje zákony vztahující se na organizaci školské správy, zřizování škol národních a právní poměry učitelstva. Na str. 75 odst. 3. vypadla při sazbě věta. – Třetí díl této sbírky zákonů slibuje přinést řád školní a vyučovací.“

SKTF, fond Personalia. Návrh na jmenování Th.Dra Josefa Hronka s. docentem bohoslovecké fakulty Karlovy univerzity ze dne 18. srpna 1945.: Jaroslav Beneš

„Státní převrat a zřízení státu československého znamenal i v oboru školském mnoho změn, zejména též po stránce právní. Tato mnohost předpisů ztěžuje i v praxi aplikaci jejich, bez obtížného hledání a srovnávání nelze někdy bezpečně říci, co ze starých předpisů ještě platí, co bylo zrušeno a co pozměněno. Toto manuále ve třech svazcích podává přehledný, soustavně uspořádaný obraz nyní platného právního řádu v oboru školství národního, jež má význam pro katechetu a kněze z duchovní správy, pokud přichází do styku se školou. Text norem je přesně podle úředních sbírek a v poznámkách uváděny odkazy na právní normy, změny a vysvětlení v úředním znění, a to tak, že každý kněz v čas potřeby snadno o té či oné otázce může se orientovati.“

(46) *Reforma národní školy československé. Vznik, zásady a cíle reformy národního školství v Československé republice 1918–1934* (1935).

Vychovatel: (Pravděpodobně František Němec)

„Instruktivní knížka Hronkova, která je přehlédnutým zvláštním otiskem loňského ročníku ‚Vychovatele‘ zpravuje nás o ideálech nové výchovy realizovaných na národní škole československé, jež ji podstatně mění v instituci světskou, nábožensky nestrannou. Klidným a pečlivým rozbořem probírá autor všechny přítomné snahy reformní, cíl, metody a program nové liberálně demokratické školy, jež pozbyla dřívějšího rázu náboženského. V úvodní kapitole své zajímavé práce podává autor dobrý přehled historického vývoje obecné školy v bývalé monarchii. Nato v pěti kapitolách se zabývá národní školou československou, vznikem reformních snah, krok za krokem sleduje reformy v prvním desetiletí národní školy československé, zejména rozbírá tak zv. Malý školský zákon, v druhém období reformem se dovídáme o nových učebních osnovách a jejich vedoucích ideách o jednotné škole a o škole pomocné. Zajímavá je kapitola o Dérerových školských reformách, které autor důkladně rozbírá. Zároveň referuje o plánu jednotné organizace všeho školství a činí připomínky se stanoviska katolického. Všem, kdož se zajímají o věci školské, kniha Hronkova poskytne bohaté poučení, neboť je výstižným

vypsáním vzniku, zásad a cíle reformy a současného stavu školství národního a pokusného, za kterou jsme autoru vděční.“

SKTF, fond Personalia. Návrh na jmenování Th.Dra Josefa Hronka s. docentem bohoslovecké fakulty Karlovy univerzity ze dne 18. srpna 1945.: Jaroslav Beneš

„Kniha je klidnou informativní úvahou a referuje přehledně o změnách, jež zastihly naše školství od převratu. Zmiňuje se i o námětech, jež zůstaly pouhými návrhy. V závěru se přimlouvá za náboženskou orientaci ve školství.“

(28) *Na klíně mateřském. Kapitoly o výchově dětí v raném dětství* (1946)

ČKD: Autor neuveden.

„První svazek knihovny ‚Logos‘ zahajuje pěknou knížkou Dr Hronka. Je to zahájení jistě šťastné. Jestliže dnes se oprávněně volá po zvýšení péče o děti, obvykle se myslí na zvýšenou péči o tělesné zdraví. Zde však máme návod k harmonické výchově duše i těla. Kniha je určena především rodičům a můžeme očekávat, že splní svůj úkol velmi dobře. Autor totiž zkušenou rukou vybírá z obsáhlé látky kapitoly, které informují nejprve všeobecně o poslání rodiny, cíli výchovy a výchovných činitelů. V druhém oddíle obrací autor pozornost k dítěti a všímá si ho, jak po stránce tělesné, tak po stránce přirozené povahy. Oddíl třetí je ovšem nejdůležitější, protože se obírá výchovou dítěte. Z kapitol tohoto oddílu si největší pozornosti zaslouží kapitola o výchově náboženské, která je velmi důležitá a povzbuzuje k přemýšlení. Kniha by si zasloužila co největšího rozšíření mezi rodiči, kteří jsou prvními a přirozenými vychovateli dítěte.“

Logos: Ladislav Pokorný

„Teprve nyní se nám dostává do rukou nová Hronkova knížka, která byla opravdu netrpělivě očekávána. Jestliže jsme se chtěli dovědět něco z psychologie dítěte, musili jsme se až dosud prokousávat tlustými pedopsychologiemi. Jestliže však jsme chtěli vložit do rukou rodičů spolehlivou knížku, která by jim ve výchově dětí byla bezpečným vodítkem, neměli jsme opravdu, po čem bychom sáhli. Jsou zde ovšem knihy, na př. knihy Dr. Fügnerové, které se zabývají dítětem velmi důkladně, avšak výhradně po tělesné stránce a projevy duševní povětšinou jen registrují, aniž by vedly k hluboké výchovné snaze. Té pak je v Hronkově práci věnována veliká péče. S moderního hlediska chápe autor dítě jako celek, v němž hrají mocnou úlohu vlivy tělesné konstituce a dědičnosti a vykonávají veliký vliv na duševní dění. Další předností knihy je to, že ukazuje na nutnost, která se jeví čím dál tím výrazněji. Musíme svou pedagogiku postavit na základ nadpřirozený, opřít ji důkladně Písmem sv. a autentickými projevy. Nestačí jen aplikovat pozitivistickou pedagogiku ‚bez duše‘. Čili, že je nutno vybudovat od základu jakousi teologii paedagogicu či catecheticu, což ovšem provést do důsledků a do všech podrobností bude asi úkol pro celou generaci pracovníků.“

Kniha je rozdělena do tří oddílů. První pojednává o rodině jako o přirozeném výchovném prostředí dítěte. Váží jeho důležitost z různých hledisek a konstatuje naléhavý úkol – vychovat rodiče k opravdové odpovědnosti za budoucí vývoj dítěte po povahové stránce. Druhý oddíl si všímá dítěte v jeho vývojových obdobích a zkoumá přirozenou povahu dítěte. Konečně nejdůležitější třetí oddíl hovoří o výchově dítěte a to nejprve po stránce tělesné a dále o výchově náboženské, mravní, intelektuální, estetické a společenské. Za nejdůležitější z nich pak považují onu opravdu podnětnou a k přemýšlení povzbuzující kapitolu o výchově náboženské. Myslím, že smím autora poprosit, aby tuto kapitolu zpracoval v celou knížku o náboženské rodinné výchově předškolní s podrobnými návody k této výchově. Zkušenost mi stále potvrzuje, že dnešní mladí rodiče nemají většinou zlou vůli, ale dítě nábožensky vychovávat prostě nedovedou. A pro ty je tato kapitola tak cenná a myslím, že podrobné zpracování by bylo rovněž vítané. – Pro hlubší studium je připojen seznam důležitých literatury, obírající se dítětem. Celkem můžeme říci, že máme před sebou knihu, kterou bychom měli dát nebo alespoň doporučit všem mladým manželům. Je předností Ruppova nakladatelského počínání, že své edice obléká v tak krásná a vkusná roucha.“

(29) *Katechetika. Duch a forma katolického vyučování náboženského* (1946). ČKD, autorem je pravděpodobně Karel Reban:

„Řada publikací z oboru katechetského poslední doby je rozmnožena stručnou, ale obsažnou a předmět vyčerpávající katechetikou prof. dr. Josefa Hronka. Ačkoli je to kniha více méně theoretická, má celkové zaměření praktické a bude po této stránce jistě s radostí přijata ode všech učitelů náboženství, laiků i kněží. Po krátkém přehledu historického vývoje katechese mluví o osobnosti katechety. Pojednává o obsahu katechese, popisuje metodu katechetickou a podává pak praktický návod ke katechisování; pamatuje též na směrnice pro duchovní vedení žactva. Závěr tvoří církevní a státní předpisy, které mají význam pro ty, kdo se chtějí věnovat katechetskému povolání. Knihu lze dobře doporučit všem učitelům náboženství.“

Logos: Ladislav Pokorný

„Není jistě vinou nakladatelství, že knihu označenou jakoby vyšla r. 1946, dostáváme do rukou až letošního roku v dubnu. Autoři obvykle shrnují své dílo do přehledných prací, aby tím vyvrcholili a zaokrouhlili své dosavadní dílo. Tak také Hronkova kniha shrnuje autorovy dosud rozptýlené práce a zhušťuje je v opravdu výbornou příručku, která svěžím stylem, sevřenou formou a při tom obsažně podává přehled dějin katechese a katechetiky, methodiku a vlastní katechetiku. Na konci je připojen syllabus předpisů vážících se k dosažení profesorské a katechetské aprobace. Bohoslovci a laičtí katecheté mají tak výbornou příručku ke studiu a my všichni prostředek k oživení paměti a zdroj inspirace k další práci.“

PŘÍLOHA Č. 12: RECENZE HRONKOVÝCH UČEBNIC PRO VÝUKU NÁBOŽENSTVÍ

Příloha ke kap. 2.1.4.

(50) *Cesta k Bohu. Učebnice počátečního vyučování katolickému náboženství pro nižší třídy škol obecných* (1932¹; 1933², 1938³, 1942⁴, 1947⁴ dotisk). ČKD, Karel Reban:

„Bylo zde na str. 334 t. r. vysloveno přání, abychom měli podobné učebnice náboženství, jaké mají Němci v knihách Pichlerových. Toto přání dochází splnění touto náboženskou prvoukou Hronkovou, která co do metody kráčí ve stopách osvědčeného Pichlera a přejímá odtud i barevné ilustrace Schumacherovy, které neobyčejně zdařile znázorňují posvátné děje a svou prostotou výborně se hodí pro děti. Máme tedy vedle knih Kubíčkových, Jedličkových a j. pro první tři školní roky novou učebnici a nepochybně bude tato pronikati vítězně. Ku přednostem jejím patří milý a jasný sloh, jmenovitě však uspořádání látky co do výběru nejnutnějších pravd, její přehledné rozčlánkování, organická jednota učiva biblického, katechismového a liturgického a koncentrace na ústřední osobnost Ježíše Krista. Snahou knihy je přivést děti k Ježíši a žítí z Něho Eucharistií a milosti posvěcující vůbec. Stručnost a názornost vyvozených pravd je vskutku velmi vítaná. Krásné roucho, kterým nakladatelé přiodělili tuto učebnici, přivábí city dětské a kniha stane se jim jistě velmi milou. Kniha má schválení všech nejd. Ordinariátů v zemi České a schválení ministerstva školství, takže – při poměrně levné její ceně – nic se nestaví do cesty jejímu všeobecnému zavedení. Panu autorovi i nakladatelství patří díky za tento dar našim malým katechumenům.“

ČKD: Karel Reban k 2. vydání

„Byla zde v ČKD. 1932, str. 988 příznivě uvítána Hronkova náboženská prvouka. Upozorňuji, že má již druhé vydání, při němž na obsahu a metodě knihy nebylo nic měněno, za to však při úpravě stejné, stanovena značně nižší cena, což bude na prospěch rozšíření knihy. Také toto vydání má církevní i státní schválení a třebaže nejd. ordinariáty ve snaze o jednotnou učebnici náboženství rozhodly se pro knihu jiného autora, práce Hronkova podrží svou cenu a dobře se uplatní.“

(51) *Život podle víry. Příručka katolického náboženství pro dospělejší mládež* (1932¹, 1932² dopl., 1934³ dopl., 1940⁴ přehled.). ČKD, Karel Reban:

„Z podnětu Svazu čs. katolických ústavů výchovavacích a vyučovacích napsal p. autor tuto knížečku. V předmluvě k ní píše p. kanovník dr. Eltschkner, že jest určena těm, kdož po dobách náboženského bloudění přicházejí k domovu duší, Církvi katolické. Jisté bývají to lidé, jimž nedostává se nejprimitivnějších náboženských vědomostí a zkušeností a takové nutno připravovati ke sv. svátostem. Velmi vhodné přichází tato příručka, jež zúmyslně omezuje se na u n u m n e c e s s a r i u m, na to nejnutnější. Zasluhou autorovou jest, že sestavil výběr těchto nejnutnějších náboženských vědomostí i praktických úkonů a podává je v prosté, ale velice snadné formulaci a v dobrém seskupení, vyhovujícím stejné logičnosti těchto pouček i psychologii a praktickým zájmům oněch katechumenů. Správně buduje na nejjednodušším rozdělení učiva na tři části: víra – příkázání – milost. Každá část jest rozčlánkována dále na metodické jednotky, jež nesou v čele oživující a výrazné titulky podle svého obsahu. Máme vlastně v této knize katechismus, který mimo jiné má i tu výhodu, že se dosti úzce slovně přimyká starému, vžitému katechismu, pokud se vyznačoval přesností výrazovou. Proto, myslím, bude kniha vítanou učebnicí pro látku

katechismovou na školách středních a měšťanských, podobně jako dojde jistě hojného užití v besídkách a spolcích mládeže. Okolnost, že se vědomě kniha omezuje na věcnou kostru učiva, má tu výhodu, že může katecheta připojit výklad podle své vlastní metody a podle potřeb onoho prostředí, v němž knihy užije. Budiž proto dbáno toho, co naznačuje podtitul knihy: příručka katolického náboženství pro dospělejší mládež. V obojím upotřebení, jak pro výuku: konvertitů, tak i pro katechesi mládeže vykoná výborné služby. Vydavatelstvo opatřilo knihu vkusnou a účelnou formou, cena jest velice mírná.“

(52) ***Dějiny katolické církve pro školy střední*** (1933¹; 2. vyd. nedohledáno; 1939³

přehled.). *Vychovatel*, Václav Hrudka:

„Nové školské poměry vyžadují nových učebnic. Církevnímu dějepisu vyměřena v kvartě jedna vyučovací hodina. To ukládá pisateli učebnice promyslet veškeru látku a při zřetelnosti a srozumitelnosti knihy zhustit sloh i obsah, ve výběru podat důležité události a nevynechat zajímavosti. Zvláště promyšlena má být látka domácích dějin. A spisovatel musí proplout úskalími censur. Tu ovšem nic nepomůže, nežli heslo státního znaku, že pravda vítězí.

Především nutno uznat, že až nadměrné množství obrázků učiní knihu mládeži oblíbenou, neboť obsahuje v obrázkové části dějiny chrámového umění. A výběr obrázků podle Hronkova vzdělání je prozíravě volen, takže je podán vývoj katolického chrámu až po dnešní dny. Tu jen připomínám, že poslední doba charakterisována vyobrazením bývalé svatyně, nyní celnice Fischerovy v Hyberské ulici, Barvitiova chrámu sv. Václava na Smíchově, Hilbertova secesního kostela v Štěchovicích a konstruktivní Gočárový svatyně ve Vršovicích. Přehled obrázků daný v knize, může podat jen odborník. K tomu přidán obrázek malířské školy beuronské jako závěr.

Podle požadavků doby silnou stránkou knihy jsou články o životě duchovním a kulturním. Bylo by možno na důkaz ocitovat celou knihu a uveďte aspoň větu, která svědčí o autorových studiích: ‚V basilice strop nebyl buď žádný, anebo byl vyplněn kasetami. Basilika byla většinou vyzdobována mosaikami. Sochařství té doby je chudé, netěšilo se přízni prvních křesťanů.‘ S podobnou znalostí věci jsou označeny i ostatní projevy o chrámovém umění. Tento zdvih katolické kultury musí utěšovat, neboť děje se na př. přepřehování nové renesanční svatyně sochami, při čemž je stavba označována neprávem za basiliku. Děkujeme prof. Hronkovi, že dobře vede naši katolickou mládež. Jak správně hodnotí kulturu karolinskou a otonskou, jak je poučen o saských a pak o francouzských vlivech na českou gotiku!

Avšak to jen skrovný zlomek knihy, neboť kniha chce popsati dějiny církve a nikoli pouze jejího umění. A tu překvapí Hronkova kniha rozsahem zpracované látky při úpravě obsahu a podivujeme se bystrosti úsudků. Je to opravdová práce zralého muže, jenž nebojí se otevřenosti na všechny strany a tím získává úcty u kulturních pracovníků a lásky u mládeže. Posledního pražského biskupa Jana IV. z Dražic charakterizuje těmito slovy: ‚Byl muž vzdělaný, uměnímilovný a národně uvědomělý. Za to, že choval se k nekatolíkům shovívavěji, než se líbilo některým horlivcům, byl jimi obžalován u papeže v Avignonu. Papež Jan XXII. jej k sobě povolal a uznal ho nevinným, po 11 letech dovolil mu vrátit se do Čech.‘ A jeho slavný rodový erb tří vinných listů na biskupské věži na Malé straně hyne a věž nevhodně je užívána.

O Husovi praví autor: ‚Hus byl mylně přesvědčen, že on jediný má pravdu, celý sněm že se mýlí a je proti němu zaujat.‘ O českém povstání před bitvou na Bílé Hoře čteme v knize slova, o nichž by měl přemýšlet celý národ: ‚V dalším průběhu povstání konfiskovali direktori katolickým pánům, v odboji neúčastněným, jejich statky. Byl to nebezpečný vzor pro případ, že by se válečné štěstí přiklonilo k nepříteli.‘ A dále: ‚Stavové i měšťané zdráhají se přispívat na vedení války. Vojáci bez žoldu, bez potravin, za mrazu v hadry oděni, stávají se nemenším postrachem nežli nepřítel. Důstojníci zpronevěřují peníze na žold zasílané, direktori nedostatečně a jen liknavé shánějí prostředky, k vedení války nutné.‘ Je svrchovaně zapotřebí, aby celé množství správných úsudků Hronkových přešlo do všech školských učebnic československého státu. Není možno uvésti četnější podrobnosti z bohaté knihy; nutno jen vysloviti radost, že tradice krásných a vědeckých učebnic tak slavně zahájena drem Josefem Kašparem, nalézá pilné pokračovatele.“

(53) *Obrazy z dějin katolické Církve. Církevní dějepis pro školy měšťanské* (1937¹, 1948²). ČKD, Autorem je pravděpodobně Antonín Salajka:

„Před několika lety vydal univ. prof. dr. Josef Hronek učebnici církevního dějepisu pro střední školy: *Dějiny katolické církve*. – V těchto dnech vydal též autor novou učebnici cirk. dějepisu pro školy měšťanské pod názvem: *Obrazy z dějin katolické církve*. Rozsahově zaujímá 89 stran, polovinu učebnice pro střední školu. Kniha je přizpůsobena změnám nastalým u nás od převratu a také novým požadavkům, které klade dnes škola na žactvo i učitele. Je zpracována podle platných osnov pro školy měšťanské a obsahuje nejdříve stručné dějiny křesť. starověku, potom systematicky rozdělené dějiny středověké a na konec období novověku. Náboženským dějinám na území CSR je věnována zvýšená pozornost. Předností učebnice dra Hronka je i to, že církevní dějiny podává v rámci dějin všeobecných, na měšť. škole probíraných, které tím dostávají svůj kulturně-historický doplněk, někdy učebnicemi opomíjený a po stránce náboženské často i skreslený. Doba cyrilometodějská, svatováclavská, všechny tak zvané ‚ožehavé otázky‘ jsou probrány podle nejnovějších vědeckých poznatků, na rozdíl od dosud hojně užívané učebnice pro měšť. školy od J. Volfa, která jest jednak pro tyto školy dosti obšírná a pak je třeba ji v mnohém opravit a přepracovat. Kniha je doprovázena obrazy předních umělců, velmi vhodně volenými. Je schválena výnosem z 20. května 1937 a aprobována nejd. arc. Ordinariátem v Praze. Zavádí se ve škol. roce 1937–38 na měšťanských školách a domníváme se, že jak vid. duchovenstvo, tak i katol. žactvo bude s novou učebnicí církevních dějin spokojeno. Dr. A. S.“

(56) *Biblická dějeprava Starého i Nového zákona pro školy obecné* (1946). Logos, Ladislav Pokorný:

„Konečně zase učebnice. A je to nám známá stará biblická dějeprava. Avšak jak pěkně upravená! Už rozdělení celé látky je nově – přesněji a vědecktější upraveno. A pak jazyková stránka tohoto nového vydání. Řeč nepozbyla biblické funkce a přesto je to zvonivá moderní čeština. To je největší přednost a zásluha této úpravy. Ctíhodná čeština starých vydání se přece jen dnes už špatně četla a Msgru Dru Hronkovi se podařilo obejít toto úskalí a provést takovou úpravu, jíž se stará věc stala opět novou. Rozdělení na různé stupně, tak jak bylo provedeno a označeno ve starých vydáních je v podstatě ponecháno, je jen přizpůsobeno novým požadavkům. Obrázky jsou převážně ponechány z vydání z r. 1903. Vnější úprava a papír jsou vzhledem k nynějším poměrům pěkné a všechny přednosti této knihy dohromady učiní z ní jistě oblíbenou a rozšířenou učebnicí.“

**PŘÍLOHA Č. 13: VÝTAH Z ČLÁNKU ALOISE KOLÍSKA O ZÁVĚRECH JEDNÁNÍ
VÍDEŇSKÉHO KONGRESU O KATECHETICE Z ROKU 1912**

Příloha ke kap. 3.3.1.

KOLÍSEK, Alois. Katechetský kongress ve Vídni (ve dnech 6 až 11. září). *Vychovatel* 1912, roč. 27, č. 20, s. 205–210; č. 21; s. 217–225, č. 22; s. 229–234, č. 23; s. 241–245; č. 24, s. 253–256. *Výtah z článku.*

(s. 206) Kdo vlastně pořádal sjezd katechetský? Hlavní popud a jaksi vrchní vedení bylo v katechetské sekci rakouské „Lvovy společnosti“. Tato sekce také svým nákladem vydala všechny sjezdové tiskopisy, – tři knihy referátů a jeden sešit s pořádkem a obsahem sjezdovým. Druhá korporace, která se vedení zúčastnila, byl mnichovský spolek katechetský.

Účel sjezdu byl jeho pořadatelé stanoven následovně:

1. Objasniti nejvyšší zásady nauky katechetické.
2. Stanovili vůdčí směry katecheticko-literární činnosti.
3. Sloučiti důkladné odborníky k vypracování katechetských děl.

Organisace sjezdová: Protektorem sjezdu byl J. Em. kardinál Dr. Frant. X. Nagl, kníže-arcibiskup vídeňský. Čestným předsedou byl prelát Dr. Ferd. Wimmer jakožto delegát rakouského episkopátu, jenž takto byl při sjezdu oficiálně zastoupen.

(str. 207) V předsednictvu vlastním byli: Praelát Dr. Jindřich Svoboda, c. k. dvorní rada, řádný professor pastorálky na c. k. universitě ve Vídni, Dr. Josef Göttler, řádný professor paedagogiky a katechetiky na král. universitě v Mnichově, kanovník Julius Kundi, městský děkan a farář u sv. Alžběty ve Vídni, a Dr. Ant. Weber, professor lycea v Dillingách. Výbor byl sestaven ze zástupců obou korporací, které sjezd připravovaly, totiž katechetické sekce „Lvovy společnosti“ ve Vídni a katechetského spolku v Mnichově. Předsednictvo a výbor tvořili *výkonné* komité. Jeho sekretářem byl kooperator Ferdinand Haas (Wien III. Pfarrhofgasse 1.).

Do širšího komité sjezdového byli vysláni za delegáty jednotlivých diecesí profesoři pastorálky a katechetiky, předsedové katechetských jednot, redaktoři katechetských časopisů a jiní vynikající odborníci –, jichž všech úkolem bylo snahy kongressu co nejvíce uplatňovati.

Účastníků sjezdových bylo okrouhle 800. Všem přihlášeným účastníkům byly poslány delší dobu před sjezdem tři svazky tištěných referátů s příslušnými resolucemi, takže každý již napřed mohl obšírné referáty prostudovat a případné změny v resolucích nebo nové návrhy propracovati a pro sjezdové rokování připraviti.

Vedle „referátů“ bylo používáno také 3 svazků „Grundfragen der Katechetik“, v nichž některé otázky na sjezdě debatou projednávány, obšírným pojednáním byly propracovány. Tato předchozí příprava, umožněná včasnou a bedlivou prací pořadatelstva, měla velikou cenu; v ní vlastně spočívalo jádro celého sjezdu, pokud se věcné práce týče.

(s. 217) V úvodu jednání vystoupil prelát Dr. J. Svoboda a vyvodil následující hlavní myšlenky jako rezoluci, která byla přijata bez námitek všemi účastníky sjezdu:

1. Snažíme se za dorozumění a shody s církevní vrchností náboženské vyučování i s pomůckami tak zdokonaliti, aby mělo pokud možno největší účinek po stránce duchovní správy.
2. Za tím účelem má býti dbáno tradice, mají býti oceňovány bezpečné výsledky moderní psychologie, paedagogiky a didaktiky, má býti brán zřetel na moderní vývin školství a všude má býti zachováno nejužší spojení s katechetskou praxí.
3. Poněvadž o náboženském vyučování je na sjezdě jednáno hlavně po stránce formální, budiž poukázáno i na to, že také obsah má zapotřebí péče a práce.
4. Nestačí, aby vyučování náboženství stálo vysoko jenom theoreticky, nýbrž všechno záleží na tom, aby pokyny katechetiky v praxi byly prováděny.

Jednání probíhalo celkem ve třech sekcích: I. sekce pro školy obecné, II. sekce pro školy střední, později se začalo jednat ve III. sekci pro učitelské ústavy. V každé sekci bylo předneseno několik referátů, které komentovaly předložené teze. Tyto teze či rezoluce jsou dále uvedeny podle zápisu A. Kolíska. Teze představovaly podněty či návrhy, které nebylo možné vyžadovat, pouze podpořit autoritou kongresu.

(s. 217–228) V **I. sekci pro školy obecné** se projednávala tato témata: učivo, učební osnova a učebnice.

K tématu „učivo“ byly předneseny referáty:

(1) „Vyučování náboženské na nejnižším stupni.“ (Wil. Pichler z Vídně), jeho „resoluce“ zněly:

1. V prvních třech letech školních má se náboženské vyučování připínati hlavně na biblické vypravování: vypravovací (dějepisná) forma vyučování.
2. V prvních třech letech školních má býti při vyučování zachováno pořadí biblických událostí: dějepisný postup výučný.
3. Pořadí biblického vypravování má býti v každém ze tří roků školních zakončeno: encyklické rozdělení látky.
4. Připojeně na biblické vypravování má býti o svátosti pokání a o nejsv. Svátosti Oltářní tolik pověděno, aby děti během 3. školního roku mohly přijmouti obě tyto svátosti.

(2) „Vyučování katechismu na středním a vyšším stupni“ (P. Lindworský), účastníci se shodli na těchto tezích:

1. Jak na středním tak na vyšším stupni jest probrat, všecky hlavní částky katechismu, ale s tím omezením, že na středním stupni vynechají se otázky zdůvodňovací jakož i jiné, které jsou těžší a méně nutný.
2. Jako metoda doporučuje se na středním stupni v obyčejných případech onen způsob, dle něhož na základě názoru text katechismu se vyvine (vývinová

analyse) a pak hned nastoupí opakování s hotovým textem (vysvětlivková analyse). Nakonec ovšem naučení a povzbuzení.

3. Při tomto způsobu použije se k vývinové analýze jenom jednoho názoru, k vysvětlovací analýze také jiných.
4. Na vyšším stupni vývinové analýze nemusí být. Zde je prohloubení katechismového textu a přesnějšího vymezení pojmů, důkazů, vyvrácení námitek, spojení projednávaného učiva s jinými pravdami atd. Potom naučení.
5. Poučení, které na vyšším stupni má mít zřetel také ku pozdějším poměrům dětí, musí při vyučování náboženském na rozdíl od učení světského nejen ukázat, jak dotyčné pravdy mají být v praxi prováděny, nýbrž vhodnými motivy musí srdce a vůli k tomu naladit. – Debata týkala se mimo jiné také učebních pomůcek. Mohou být, leč nemusejí, jen když se dojde cíle vyučovacího.

(3) „Biblické vyučování na středním a vyšším stupni“ (M. Gatteslebe, profesor střední školy ve Strassburgu, laik): Vyučování biblické má za účel děti obeznámit se slovem Božím a tím:

- poučiti je o moudrém a milostivém úradku Božím o vykoupení lidstva
  - předvésti jim názorně nauky sv. náboženství,
  - navésti je k nábožensko-mravnímu životu.
1. Methodicky postupuje se takto:
    - Příprava
    - Vypracování
    - Opakování jeho; vysvětlení a prohloubení
    - Výklad nebo zdůraznění pravd; naučení.
    - Dle povahy látky může být schéma jednodušší a naučení nemusí být vždy závěrem pojednání.
  2. Biblické vyučování může úkol v 1. thesi stanovený jen tehdy vyplnit, když tvoří samostatný oddíl náboženské výuky. Proto nemůže vyučování biblické bez samostatných hodin rozplynout! se jen v hodinách katechismových.

Z diskuse vyplynulo, že za nejdůležitější bylo považováno vyučování katechismu, přesto se objevily názory, že by v biblickém vyučování nemělo vysvětlování katechismu převážet nad biblickou četbou. Na nauku stačí poukázat a uvést ji do souvislosti s vykupitelským dílem Kristovým. Jiní se domnívali, že vyučovat Bibli lze jen těžko, neboť na to nemá výuka náboženství dostatečnou časovou dotaci.

(4) „Liturgické vyučování na středním a vyšším stupni“ (kap. komoří A. Hauser z kláštera sv. Ottilie v Bavořích). Diskutovalo se o potřebě lepší znalosti latiny a věnovat větší péči liturgickému zpěvu. Přednesené teze:

1. Liturgie je z velké části vyučování názorné. Vyučování liturgické nesmí být pojímáno jako systematická nauka se suchopárnou učebnicí, ze které je třeba učit se nazpamět, nýbrž musí být vyučování příležitostné dle církevního roku. Nesmí být jenom theoretické, nýbrž musí být návodem a výcvikem, aby žák

liturgii porozuměl, do církevního roku se vžil a na liturgických výkonech církevních bral účast.

2. Vyučování má být především eucharistické, neboť mše sv. je středem liturgie. Co je v thesi řečeno všeobecně, to zde u mše sv. má zvláštní váhu. Nejen theorie, nýbrž i praxe. Společné modlitby a zpěvy při mši sv., zvláště pak liturgický zpěv mešního textu při slavné mši sv., jak si přeje sv. Otec, Pius X.
3. Aby se došlo cíle – t. j. lásky k liturgii nejen za doby školní, nýbrž i později v životě, budiž nacvičen návod, jak užívatí předepsaného zpěvníku nebo modlitebních knížek, buďtež probírány liturgické části v katechismu, budiž užíváno liturgických obrazů, budiž v liturgických kázáních poukázáno na součinnost domácnosti se školou i v této věci. Zvláště však budiž to důstojné chování liturgovo v chrámě i mimo něj dle vznešeného vzoru božského liturga samého.

O učebních osnovách byly předneseny celkem tři referáty. Týkaly se učební osnovy jako takové, osnovy pro střední stupeň, vyšší stupeň a pro slabomyslné. Myšlenka na zavedení jednotné osnovy pro země Rakouska Uherska nebyla v diskusi podpořena.

(1) Referát „Učební osnova vůbec a osnova pro střední stupeň“ nabídl tyto teze:

1. Je třeba – aspoň pro Rakousko – docílití jednotné osnovy, která by učivo obecné školy rozdělovala na jednotlivé školní roky. (Normální osnova.).
2. Jestliže v některé třídě spojeno několik ročníků, budiž pravidlem, aby byli společně v téže látce vyučováni.
3. K sestavování diecesní osnovy učebné je nutno přibrati větší počet důkladných odborníkův.
4. Na středním stupni budiž samostatné vyučování katechismu v dvouletém kursu. V I. roce: 1. hlavní částka (o víře); 2. hlavní částka (o naději a modlitbě), k tomu pak o svátosti pokání a nejsvětější svátosti oltářní. V II. roce: 3. hlavní částka (o lásce a přikázáních); 4. hl. částka (o milosti a svátostech) vyjma svátosti pokání a nejsv. sv. oltářní; 5. hlavní částka (o křesťanské spravedlnosti).
5. Na středním stupni budiž, pokud možno, zavedeno samostatné vyučování biblické v dvouletém kursu. V 1. roce Starý Zákon, v II. roce Nový Zákon.
6. Z učiva katechismového a biblického budiž vybráno, co odpovídá duševní zralosti a náboženským potřebám dětí středního stupně, ostatní budiž ponecháno pro stupeň vyšší.

(2) Referát: „Učební osnova pro vyšší stupeň“ (univ. prof. Dr. Göttler z Mnichova):

1. Cíle vyššího stupně – jasný a pevný křesťanský názor světový a životní – dá se nejlépe dojití dvojitém kursem: předně soustavným kursem katechismovým dvouletým, a utvrzovacím čili zakončovacím kursem, jehož trvání řídí se dle počtu týdenních hodin ve školách pokračovacích neb nedělních, po případě i na školách měšťanských.

2. V soustavném kursu jedná se předně o jasné vniknutí do věrouky a mravouky, do dějin spásy a církve. Při rozdělení učiva jest se tudíž řídit systematickou katechismu a chronologií dějin. Při malém počtu hodin však jest dáti přednost vhodnému vsunutí hlavních událostí St. Zák. po 1. článku víry, hlavních událostí veřejného života a utrpení P. Ježíše mezi 3. a 4. článek, a církevních dějin před 9. článek víry – před souběžným probíráním katechismu a biblické dějepavy.
3. V utvrzovacím kursu musejí základní pravdy víry a života nejen rozumově – apologeticky býti projednávány, nýbrž musejí býti také podány silné přirozené a nadpřirozené motivy k vyznávání těchto pravd slovem i skutkem, zvláště vzhledem k milosti Boží sv. biřmování.

Z diskuse vyplynulo usnesení: „Kongress katechetický vyslovuje se zásadně pro zavedení závazného vyučování náboženského na všech školách obchodních, odborných a průmyslových“.

(3) „Učební osnova vyučování slabomyslných“ (Leopold Müllner, kurát v Kierling-Guggingu). Jeho resoluce zní:

„Slabomyslní, kteří jsou přece schopni vzdělání, mají býti pomocí biblických dějin vycvičeni aspoň v šesti základních pravdách, které každý člověk musí vědět a věřit, a tak mají se obeznámiti s nejnmutnějšími pravdami víry; dále tím, že se naučí modlitbě Páně, Pozdravení andělskému, vzbuzení božských ctností, lítosti a dobrého předsevzetí, mají býti uvedeni do života modlitby a zbožnosti, a konečně účelným a dobře promyšleným vyučováním mají býti poučeni o svátostech, které jsou jim přístupny a o oběti mše sv. Tím mají býti zasvěceni do milostného života katolické církve.“

Třetím tématem pojednávaným v I. sekci byly „učebnice“. Referáty se zabývaly typem a obsahem učebnic na jednotlivých stupních škol:

(1) „Jednotná učebnička pro nižší stupeň školy obecné“ (Wil. Pichler z Vídně):

1. K všeobecnému provedení dějepisného postupu, stanoveného pro nižší stupeň, je nutná jednotná učebnička náboženská, ve které by by organicky spojeny biblická dějepava, katechismus a potřebná částka liturgiky.
2. Biblické vypravování drž se v líčení i v řeči, pokud lze nejvíce, bible.
3. Při vyvozování nauk budiž pomýšleno spíše na srozumitelnost, teprve v druhé řadě na slovní shodu s katechismem.
4. Knížka obsahuj také vhodné povídky, nauky a modlitby ku sv. zpovědi a sv. přijímání.
5. Knížka budiž nejdříve uveřejněna jako nástin, aby všichni katecheti mohli podati návrhy na opravu.
6. V Rakousku budiž na nejdůstojnější episkopát podána účtivá prosba, aby se pomýšlelo na vydání takové náboženské učebničky.

Dále byly přijaty návrhy, aby dodatek k takové učebnici obsahoval stručnou nauku o sv. zpovědi a sv. přijímání, a aby byl pro dva nejnižší ročníky zaveden obrázkový katechismus.

(2) „Biblická dějprava“ (řed. Pavel Bergtann z Dráždan, laik):

1. Biblická dějprava je nepostradatelný učebný prostředek v náboženské výchově.
2. Ukol její jest methodicky: a) podati průběh událostí, b) působiti, aby žáci duševní stavy také prožili, c) vysvětlí ti mravní zásady k utvoření, výcviku a posile křesťanského charakteru.
3. Ve výběru biblické látky nesmí scházeti žádný podstatný díl božského úradku spásy. Kristus budiž tu středem!
4. Forma biblického vypravování v učebnici přimkniž se těsně na slova bible, aby slovné znění, vnuknuté Duchem svatým, působilo na charakter chovancův svoji silou, plnou ducha a života.
5. První tři ročníky mohou míti malou školní bibli, ostatní ročníky větší. V této větší školní bibli ať se rozlišuje látka, již se mají učiti doslovně na paměť, od článků, které se mají jenom četbou probíratí.

Výsledkem diskuse bylo doporučení: „Co nejvíce bible ve škole!“.

(3) „Učebnice pro zakončovací vyučování náboženské“ (univ. Prof. Dr. Jos. Göttler z Mnichova):

1. Povaze zakončovacího vyučování nejlépe odpovídá, aby se hlavní myšlenky zapisovaly do zvláštního sešitu (památník).
2. Kde to není možno, doporučuje se tištěná knížečka (památník), která by byla k modlitebním knížkám přivázána nebo do nich vložena. Obsahuje výtěžek z četby k trvalé vzpomínce, nikoliv k doslovnému pamatování. Tento návrh byl po diskusi stažen.
3. Zvláštní čítanku pro náboženské vyučování vedle předepsané všeobecné čítanky zavést, bylo by asi nesnadno. Spíše je k tomu pracovat, aby všeobecná čítanka v tom směru byla náležitě doplněna.

V diskusi byl přijat návrh zavést zvláštní učebnici.

(4) „Spisy pro mládež“ (řed. Ludvík Aner ml.):

1. Moderní kritika tak zv. hamburského směru, který v Německu a částečně i v Rakousku nabyt netušené půdy a uznání, je velmi nebezpečna pro náboženskou výchovu mládeže.
2. Toto nebezpečí, jakož i jiné důvody mají býti každému katolickému vychovateli pobídkou, aby se v otázce spisů pro mládež náležitě orientoval a dle možnosti spolupůsobil ku rozvoji spisů těch.
3. Vedle účasti jednotlivců je nutná též organisace. Navrhuje se dvanáctičlená „Komisse pro záležitosti spisů pro mládež a lid“, která by byla ustanovena od interessovaných spolků a jejíž hlavním úkolem by bylo vydávati seznamy knih.

4. Zásady při posuzování spisů pro katolickou mládež škol obecných buďtež:
  - a. kniha musí býti mravně a nábožensky úplně bezvadná. I jediná námitka mějž za následek odmítnutí knihy.
  - b. kniha musí nějakým způsobem podporovati úkol výchovy t. j. uvedení do správného života.
  - c. kniha musí býti literárně cenná. Pokud možno největší přiblížení k ideálu literárního díla uměleckého je žádoucí, ale nikoliv bezpodmínečně nutno.
  - d. kniha musí odpovídati dětské schopnosti, a stále jest na zřeteli mít věk, pro který se hodí.

(4) „O modlitebních knihách a zpěvníku“ (Jos. Minichthaler):

1. Školní děti mají ve škole a v kostele míti zvláštní modlitební knížku, odlišnou od obecné modlitební knihy diecésní.
2. Modlitební kniha pro školní děti musí ovšem tvořiti organický celek s diecésní modlitební knihou.
3. Modlitební kniha pro žáky nesmí býti jen výtah z diecésní velké knihy modlitební, nýbrž musí býti přizpůsobena dětskému rozumu a citu.
4. Po celou dobu školní (od 3. dob. školního roku) má býti užíváno jediné modlitební knihy.
5. Za příčinou odborného výběru písní pro zpěvník nebo pro modlitební knihu je nutno ustanovení komise odborníků (kněží, ředitelů kurů a učitelů zpěvu). O ustanovení této komise buďtež požádání nejdůstojnější biskupové diecésní, jejichž jménem a autoritou potřebné práce mají býti prováděny.

(s. 229–240) **Jednání druhé sekce o gymnáziích a reálkách** se zabývalo obsahem výuky, učebnice, učební osnovou a metodikou.

(1) „Základní výuka náboženská (v I. a II. třídě škol středních) a systematická nauka liturgická (ve III. třídě)“. (Dr. Jan Kaiser z Vídně):

1. Látka pro první dvě třídy, předepsaná z katechismu a liturgiky nebudiž obsažena v jedné knize, nýbrž ve dvou učebnicích, z nichž první obsahujž látku všechnu pro první třídu, druhá pak látku pro druhou třídu.
2. Liturgická látka nebudiž připojena v dodatku k učebnici, nýbrž podána budiž ve věcné spojitosti s naukami víry a mravů na vhodném místě.
3. Všechna liturgická látka budiž rozdělena na první, druhou a třetí třídu.
4. Nauka o mši sv. a krátký výklad mše sv. budiž pojat také do učebnice pro první třídu.
5. O modlitbě a pobožnostech budiž pojednáno nikoliv při prvním přikázání Božím, ani ne při nauce o milosti, nýbrž v dodatku k nauce o přikázáních a to ve zvláštním oddílu.

Diskutovalo se též o zařazení krátkých životopisů vynikajících světců jako přídatku do učebnice.

(2) „Nauka Zjevení Božího ve Starém i Novém Zákoně“ o látce samé a o učebnici (prof. Petr Waldegger z Innomostí, prof. Karel Siebengartner z Mnichova):

1. Nauka biblická musí na střední škole býti podávána jako dějiny zjevení Božího, které se podstatně liší od „Biblické dějepavy“. Dějiny zjevení Božího náležejí do oněch dvou tříd, které bezprostředně předcházejí před vyšší systematickou nauku náboženskou, a methodicky předpokládají, že „Biblická dějepava“ a katechismus byly již probrány.
2. Cena vzdělávací, kterou do sebe mají dějiny zjevení Božího ve Starém Zákoně, záleží v tom, že dávají nám pochopiti a pocítiti, jak vedl Bůh lidstvo ku Kristu přípravnou a předobraznou říší Boží.
3. Zvláštním prostředkem k nábožensko-mravnímu vlivu na žáky, jež dějiny Zjevení Božího mají, jest psychologicky prohloubené podání obrazů povahových i dobových.
4. Aby vedení lidstva ku Kristu v dějinách Zjevení Božího Starého Zákona jasně bylo znázorněno, nestačí, aby jednotlivá vypravování byla jen episodicky přiřaděna, nýbrž musejí býti vnitřně sestavena dle jednotného stanoviska, kteréž jest: Kristem dokonané znovuzřízení říše pravdy a milosti v boji proti bludu a hříchu. (Pragmatické zpracování).
5. Aby biblické obrazy povahově a dobově co nejvíce byly působivy, musí v učebnici biblický text tak býti vnitřně zpracován, aby vystoupily jasně linie psychologického vývinu ve smyslu organicko-genetického zobrazení.
6. Učivo dějin Zjevení Božího Starého zákona budiž podáno přiléhavě k Písmu svatému v přirozeném pořadí a bez příliš umělkovaného rozčleňování.
7. Učebnice má svěžestí a přesným podáním látky žáky poutati; má krátkými a dobře seřazenými články bez theologických výkladů učení usnadnit.
8. Učebnice nesmí učitele ani činiti zbytečným, ani ho nutiti k rozsáhlým doplňkům a změnám.

(3) „Výuka věrouce“ (Dr. Theodor Deimel, professor ze Štokeraavy):

1. Methoda přesného ohraničení. Má jí býti použito, aby v oboru víry a vědy mohla býti vedena jasna a přesná demarkační čára.
2. Budiž brán paedagogický zřetel na zvláštní náboženské potřeby mládeže.
3. Budiž připojena náboženská čítanka a vhodné prameny literární jako přídatky k učebnici.

Dále byl přijat dodatek, aby dogmatická hodnota jednotlivých článků víry nebo thesí ve věrouce byla přesně vymezena, a aby do pojednání zvláštní věrouky (v dogmatice) byl pojat odstavec, který by přístupně předvedl krátkou theorii nadpřirozena a jeho poměru k přirozenému.

(4) „Výuka mravouce“ – o metodě a učebnici (Univ. prof. Dr. Ignác Seipel ze Solnohradu):

1. Výuka mravouce musí býti theologická, velkolepá, povznášející, praktická, pozitivní a apologetická.
2. Všeobecná mravouka nesmí býti pojednávána příliš krátce, zvláštní mravouka nikoli příliš obšírně.
3. Ve všeobecné části mají býti základy mravnosti vysvětleny, poměr mezi přirozeným a nadpřirozeným mravním zákonem pevně stanoven, přednosti křesťanské mravouky před jakýmkoliv jinými prokázány a proti časovým útokům obhájeny. Nejdůležitější bludné soustavy budtež jmenovány a přímo vyvráceny.
4. Ve zvláštní mravouce budiž docílena úleva kursorickým projednáním částí, které jsou žákům již dostatečně známy. Za to však budiž důkladně pojednáno o všech oněch otázkách, které teprve na tomto stupni mohou býti žákům vysvětlovány anebo při nichž je nutné zakročili proti rozšířeným předsudkům.
5. Ve zvláštní mravouce mají též dle potřeb časových býti objasněna práva a povinnosti sociální, národní a občanské. Má li při tom býti bojováno proti názorům protivným, nesmí se zapomínati, že ve vyučování náboženském jedná se v první řadě o jejich mravnostní posouzení a zhodnocení.
6. Učebnice má býti jedinež a výlučně pro potřebu školní; nemá zastupovati „Příručky“ ani býti jako kdysi „Knihou pro život“.
7. Stavba učebnice budiž přísně soustavná. Souvislost jednotlivých dílů a nutnost každého ať je snadno poznatelná.
8. Výběr, rozdělení a propracování učiva ať se řídí dle pokynů, jež jsou obsaženy v thesích o metodě.
9. Učebnice obsahujž jen látku, které žák se má učiti (Lernstoff). Užitečné doplňky mohou býti přidány v dodatku, ježž možno nazvati třeba čítankou.
10. Čítanka obsahujž:
  - a. Praktické dodatky k textu, jemuž se žáci mají naučiti. pokud dodatky tyto nelze umístiti v textu samém, na př. tabellární přehledy svátků, postů a p.
  - b. Dokumenty, jejichž znění má býti žákům učiněno přístupným z důvodů praktických nebo apologetických, např. církevní dekrety, ukázky papežských encyklik a p.
  - c. Ukázky, nikoliv krátké, z klassických děl náboženských, které mají býti v rukou vzdělaných katolíkův.

(5) „Výuka církevními dějinám.“ (Univ. prof. Dr. Gerhard Rauschen z Bonnu):

1. I když při probírání církevních dějin na středních školách nesmí býti zanedbáno stanovisko apologetické, přece nesmí se toto hledisko příliš vtírati.

2. Při pojednávání křesťanského dávnověku mohou hádky bludařské být jen stručně odbyty. Naproti tomu má býti obšírně a nadšeně vyličeeno: hrdinný a slavný boj církve s pohanskou mocí státní, zbudování církevní ústavy a bohoslužby, vznik mnišství a přede vším význam církevních otců.
3. Zpracován, musí být, pokud lze, názorné a charakteristickými podrobnostmi a jadrnými výroky oživené. Nejlepší způsob zpracování jsou uzavřené obrazy povahové a dobové.
4. Řeč učebnice – knihy to pro učení – musí být co nejjednodušší. Látka budiž rozdělena na malé, pokud možno stejné odstavce (paragrafy), z nichž jeden budiž probrán za jednu vyučovací hodinu. V každém odstavci budiž přehled ulehčen střídáním tisku většího a menšího, jakož i proloženým tiskem věci nejdůležitější.
5. Obrazy a mapy v učebnici nejsou právě nejnutenější. Články ke čtení na konci učebnice jsou žádoucí, ale v menším počtu.

V diskusi zazněla přání, aby se církevním dějinám věnovala pozornost již v nižších třídách, četli se církevní spisovatelé v originále a studovali se prameny.

(6) „Methodika náboženské výuky na střední škole“. (Prof. Dr. Leopold Krebs z Vídně):

1. Užitek a nutnost methodiky.
  - a. Potřebujeme methodiky náboženské výuky na střední škole jakožto návodu pro začátečníky v úřadě.
  - b. Potřebujeme methodiky za účelem jednotného postupu v podstatných bodech.
  - c. Potřebujeme methodiky jako nápravy proti nebezpečným scestím a zdoluhavým oklikám při vyučování, před nimiž ani zkušený praktik není jist.
  - d. Dobrá methodika není poutem pro individualitu učitelovu, nýbrž pevnou půdou, na níž se právě tato individualita bez nebezpečství bludu může rozvinouti. Poskytuje rozličné popudy k individuálnímu zdokonalování učitele a přijímá z individuální praxe nová seménka k užitečnému vývinu dalšímu.
2. Ohraničení obsahu methodiky.
  - a. Methodika má být příručkou pro učitele náboženství, kteráž jej informuje o jeho povinnostech a naznačuje mu prostředky i cesty, kterých při povinnostech svých má nejprospěšněji užití.
  - b. Methodika musí tudíž jednati o činnosti katechetově jakožto učitele i jako duchovního správce, a musí též udati, jak daleko se katecheta má a musí zúčastniti výchovy žákův.
  - c. Omezí se tedy na to, co se týká duchovní správy a vyučování na střední školy; vše ostatní – jako zásady všeobecné pastorálky, všeobecné

paedagogiky a didaktiky, jakož i zásady katechetiky škol obecných předpokládá jakožto dané a známé.

- d. Jakožto příručka katechetova informuje hojně o knihách pomocných a učebnicích, jakož i o prostředcích ku znázornění náboženské výuky.
  - e. Zvláštní oddíl at' pojednává o osobě katechetově, po případě o vlastnostech, od nichž výsledek jeho působnosti obyčejně závisí.
3. Zásady pro zpracování methodiky.
- a. Methodika musí míti svoje theoretické základy jednak od theologie, jednak od všeobecné paedagogiky.
  - b. Zásady každé methodiky musejí býti deduktivně získány z theologických, event. psychologicko-paedagogických základův a za pomoci zkušenosti i praxe prozkoumány co do své upotřebitelnosti.

V diskusi byl vysloven návrh zástupce z Maďarska, aby byla vypracována nejprve „biologie duchovního života“. Jako existuje biologie života tělesného, a jako na biologii tělesné zakládá se zdravotní věda, tak na biologii duševní má býti založena mravověda. Učebnice pak mravouky nemá býti „Memorirbuch“, nýbrž „Meditirbuch“; kniha nikoliv k učení se nazpaměť, nýbrž k rozjímání.

(7) „Osnova náboženského učiva na střední škole.“ (Prot. Dr. Jakub Hoffmann z Mnichova):

1. Biblické dějiny buďtež probírány v nejnižších třídách.
2. Jediné apologetické učivo náleží na nejvyšší stupeň středních škol. Pro žádný jiný předmět není tak závažných důvodů.
3. Náboženské vyučování nemá na vyšších učilištích náležitě koncentrace ve vlastním oboru.
4. Liturgické poučování nemá se podávati jako samostatný předmět; má se vložit na vhodných místech do nauky o víře a milosti.
5. Církevní dějiny nemají býti probírány pouze jako výlučný úkol jednoho roku; ale mají býti spojeny, pokud možno nejúžeji, s ostatním učivem náboženským. Pokud možno mají také doprovázeti vyučování dějinám světským.

Diskuse se rozvinula ohledně osnov výuky náboženství. Bylo konstatováno, že není možné zavést ve všech zemích jednotnou osnovu.

(s. 241–252) **Třetí sekce věnovaná učitelským ústavům** se věnovala obsahu vyučování, učebnicím, metodice vyučování a praktickým cvičením ve školách.

(1) „Vyučování věrouce zároveň s apologetikou a liturgikou“ (prof. Jan Danzinger z Víd. Nov. Města). Jeho teze:

1. Vyučování věrouce na ústavech učitelských má dvojí účel. Má budoucímu učiteli podati náboženské vzdělání, kteréhož jakožto vzdělaný laik potřebuje ku svému vlastnímu náboženskému životu v duchu církevním, aby byl spasen, ale

vyučování to má jej také uschopniti, aby s čistou, zbožnou radostí poskytoval jemu svěřeným dětem drahocenného dobra víry slovem i skutkem.

2. Vyučování věrouce na ústavech učitelských má tudíž větší význam nežli na jiných středních školách, kterýž má se uplatniti nejen co do předmětu a způsobu vyučování, nýbrž i co do času, jehož lze použiti. Mimo všeobecnou a zvláštní věrouku, která jest vyměřena na jeden rok, má býti chovancům poskytnuta též apologetika se zřetelem na novější vědecké výzkumy. Poněvadž však náboženské přesvědčení v první řadě se opírá o důvody víry, je třeba stále poukazovati na autoritu Boží, případně na Zjevení Boží, a tak zvané vědecké porozumění nesmí se státi věcí hlavní. Především jest zdůrazniti, že církev je strážkyní víry, a proto má se pěstovati láska i oddanost k církvi a k sv. Otcí.
3. Také liturgice má býti v theorii i v praxi věnována zvýšená pozornost se zřetelem na budoucí učitelský úřad chovance. Vyučování liturgice nemá býti probíráno jenom čistě vědecky, nýbrž, pokud možno, i prakticky. Nejdůležitější úkol musí v tom záležeti, aby kandidátům podáno bylo správné porozumění mše svaté a obřadů při ní, jakož praktický návod k důstojné účasti na mši sv. jakožto středisku katolické bohoslužby. Vůbec je třeba, aby všemožně byla podporována živoucí víra v přítomnost Ježíše Krista v Nejsvětější svátosti oltářní.

(2) „Vyučování mravouce“ (řed. Dr. Jindř. Giese z Vídně) pojednával o učivu a učebnici mravouky:

1. Poněvadž ethika má veliký význam pro dosažení životního cíle chovance a pro paedagogiku, budoucí to jeho povolání a odbor, musí toto vyučování býti důkladné.
2. Zpracování ethiky budiž na základech pozitivních, zjevených, ale základy přirozené nebud'ěž zanedbávány.
3. Ethika na ústavech učitelských má býti nauka o povinnosti a ctnosti.
4. S požadavky, které člověku klade nebe, mají býti zároveň naznačeny potřeby, schopnosti a podpory, které v přirozenosti lidské přicházejí oněm požadavkům vstříc.
5. Poněvadž se strany nezávislé ethiky (bez Boha) jsou činěny obtíže ethice zjevené, a jest činěn pokus na místo náboženské mravouky zavěsti již na obecné škole laické vyučování morálce, musí mravouka probírána býti apologeticky. Toto apologetické probírání nemá však záležeti v obšírných výkladech protivných soustav a jejich vyvracení, nýbrž v jasném zdůraznění oněch částí katolické mravouky, z nichž vyvracení protivných názorů samo sebou vyplývá.
6. Mravouka neobejde se ovšem bez ukázek kasuistických, ale nesmí se tu zabíhati tak daleko, aby se mladistvý duch roztříš'oval v drobnůstkách a odstínech, zatím co by trpěl celkový přehled.
7. Učebnice at' vychází od pravdy, že Bůh jest původcem a blaživým cílem lidského pokolení. Odtud necht' se vyvozuje, že božská vůle, která řídí činy

lidské, má moc jednak závaznou, ale také blaživou. K tomu ať se připojí jasné vysvětlení pojmu autorita a objektivního měřítka (normy) lidských činů.

8. Při vysvětlení subjektivní normy lidských činů budiž věnována zvláštní pozornost vzdělání svědomí.
9. Při každém odstavci budiž shrnut paedagogický výtěžek.
10. Mravouka zvláštní budiž projednána podle desatera.

(3) „Vyučování biblické dějepřevě.“ (Mons. Josef Pascher z Vídně):

1. Text bible budiž ponechán.
2. Je žádoucnó, aby byly s chovanci čteny vybrané části z Nového Zákona dle pramenů.
3. Při probírání těchto částí je potřeba širšího rozvedení.
4. Budiž pořizena kniha, ve které by byl obsažen text školní bible, ale zároveň vysvětlivky a poznámky, které by předmět rozváděly, objasňovaly a prohlubovaly, a tak učitelé byly pevnou pomůckou.

(4) „Vyučování zvláštní methodice náboženské výuky ve škole obecné s připojením praktických cvičení.“ (Frant. Pingberger, kooperator z Vídně):

1. Vyučování zvláštní methodice náboženské výuky jest nutno, ale musí se vztahovati právě jenom na zvláštnosti této výuky a musí býti zcela stručné.
  - a. Poučení o církevních předpisech, týkajících se vyučování katolického náboženství (kanonická misse).
  - b. Znázornění úkolu a potřebných vlastností katechetových.
  - c. Stručné dějiny katolické katechese hlavně za účelem objasnění historického a systematického postupu.
  - d. Stanovení zásad, dle nichž má projednávaná býti aa) biblická dějepřeva, ab) nauka katechismová.
  - e. uvedení do učební osnovy a katechetské pomůcky.
2. Chovanci buďtež přibírání k praktickým cvičením a sice takto;
  - a. Buďtež chovancům prakticky dávány od katechety „vzorné výklady“, o nichž pak budiž hovořeno na základě právě učiněných výkladů.
  - b. Chovanci konejtež samostatné katechese, při jejichž přípravě katecheta budiž jim nápomocen.
  - c. Budiž zaveden rozhovor o přednostech a nedostacích vykonaných cvičení.
  - d. Pro tato stálá praktická cvičení doporučuje se nižší stupeň školní.

(5) „Vyučování církevním dějinám“ (Prof. Emil Kratochvíli z Vídně) o učivu a učebnicích:

1. Vyučování církevním dějinám má trojí úkol:
  - a. Podati porozumění církevnímu životu.
  - b. Ukázati, jak idea o říši Boží v dějinách církve se uskutečnila.
  - c. Vyrátiti námitky, které se bérou z dějin proti božskosti církve.
2. Podle trojího úkolu církevních dějin učebnice obsahujž:
  - a. s omezením látky z doby staré pozvolný vývin nynějších poměrů církevních, ale bez přílišných podrobností.
  - b. kulturní činnost církve od založení církve až do nynějška se zvláštním zřetelem na církevní poměry domácí.
  - c. apologetické a objektivní řešení těch námitek, které zde nejčastěji bývají činěny.
3. Učebnice obsahujž zeměpisné mapy a obrázky hlavně rázu umělecko-dějepisného.
4. Kvůli lepšímu přehledu učebnice obsahují poznámky na okraji a pak – snad jako dodatek – texty pramenů, ale nikoliv příliš mnoho.

(6) „Učební osnova pro vyučování náboženské“ (Prof. J. Resch z Oberhollabrunnu):

1. Nynější učební osnova hromadí v jednotlivých ročnících příliš mnoho oboru. Tím trpí jak náboženské prohloubení výuky samé, tak i methodicko-praktický výcvik chovanců.
2. Má-li tohoto dvojitého cíle býti dosaženo, musí jednotlivým oborům dopřáno býti potřebného času ku prohloubení a zpracování. Zvláště musí býti věnováno více času nežli posud methodicko-praktickému výcviku chovanců jakož i apologetickém doplnění výuky náboženské. Mravouka a církevní dějiny vyžadují jeden celý rok.
3. Pro případ zavedení pátého ročníku navrhuje se ledy následující učební osnova:
  - 1. ročník: Biblická dějprava Starého Zákona a mládí Ježíšovo. Nauka o milosti a liturgika.
  - 2. ročník: Biblická dějprava Nového Zákona až po Seslání Ducha svatého. Věrouka (bez důkladného probírání těžkých otázek).
  - 3. ročník: Mravouka.
  - 4. ročník: Skutky apoštolské a ostatní část Nového Zákona. Církevní dějiny
  - 5. ročník: Opakování učiva s apologetickými doplňky. Zvláštní methodika náboženského vyučování s praktickými cvičeními.

(s. 253–256) Další referáty se týkaly **záležitostí společným pro všechny sekce**. Jednalo se o „katechetické časopisy“, katechetickou literaturu a o otázku „katechetcké professury“.

(1) „Katechetské časopisy“. (Julius Stieglitz, kazatel z Mnichova):

1. Bylo by záhodno, aby katechetské časopisy neobsahovaly veškerého oboru náboženské výuky a výchovy na obecných a středních školách zároveň. Paedagogické a praktické důvody mluví pro rozdělení práce. V diskusi byla tato teze odmítnuta z důvodu, že jisté pedagogické zásady jsou pro oba typy škol stejné a společnou prací se lépe učitelé podporují. Ve výsledku byla přijata teze ve znění: Je všeobecně žádoucí, aby jak pro obecní tak pro střední školství byly zvláštní katechetské časopisy. Mnohé důvody však mluví také pro jejich sloučení.
2. Budiž brán zvláštní zřetel ku pracím theoretickým: psychologii, náboženství, učební osnově (zvláště nižší stupeň a školy pokračovací), úpravě metody dle jednotlivých stupňů věkových a dle látky, metodě vyučování biblického.
3. Praktické práce mají hlavně pěstovati: Katechesi na nižším stupni, katechesi biblickou na všech stupních, křesťanské cvičení, případně katechese na školách pokračovacích.
4. Theoretické práce mají vždy k tomu směřovati, aby se s pojednávaným problémem dále pokročilo. Praktické práce mají dbáti všeobecně uznaných zásad.

(2) „Katechetické knihy pomocné.“ (školní rada Fr. W. Bürgel, ředitel král. semináře učitelského v. v. v Meckenheimu u Bonnu):

1. Je třeba nových pomůcek pro katechety, poněvadž náboženskému vyučování nastaly nové úkoly a k vyplnění starých úkolů jsou nyní lepší prostředky.
2. Nové pomůcky mají jednak usnadňovati katechetům rychlou a bezpečnou přípravu na úspěšné vyučování, jednak mají přispívati k jejich dalšímu vzdělání v umění katechetském.
3. Poněvadž je dosud veliká různost učebních pomůcek i osnov učebních a rovněž výsledky pokusných oprav posud nejsou zjištěny, učebné knihy pomocné zde na kongresse snad navrhované, nemohou se týkati všech krajinských poměrů v oboru náboženské výuky mládeže, nýbrž nutno se omeziti na to, aby všeobecně Platné předměty byly zpracovány, a vhodnými pokyny jakož i prameny položen byl základ a vzor pro pomocné knihy zvláštní.

(3) „Průvodce katechetickou literaturou.“ (Jindř. Stieglitz, kazatel z Mnichova):

1. Průvodce po katechetické literatuře je dnes nutný.
2. Žádoucí byla by výroční zpráva katechetská a sice obširná pro theoretiky, stručná pro praktiky.

3. Průvodce literaturou mohl by sestaven býti dle tohoto rozvrhu:
  - a. Dějiny Katechese.
  - b. Methodika katechese.
  - c. Reforma katechismu a katechismy.
  - d. Výklady katechismu.
  - e. Provedené katechese.
  - f. Příprava na sv. zpověď a první sv. přijímání.
  - g. Biblické dějiny.
  - h. Výklady biblické dějepravy.
  - i. Výklady evangelií.
  - j. Liturgie.
  - k. Církevní dějiny
  - l. Obrazy k názornému vyučování
  - m. Mapy
  - n. Poučování dětí, knihy pro děti.
4. Nynější nadprodukce v oboru katechetském opravňuje přání, aby jen takové nové práce byly uveřejňovány, které znamenají pokrok.
5. Byly by vítány:
  - a. monografie o vývinu a pěstování katechese v jednotlivých zemích, diecesích i farnostech; byly by to základní kameny k obsáhlým dějinám katechese
  - b. vzorná kniha náboženská pro školy pokračovací, nikoli ve formě katechismu, nýbrž na způsob náboženské čítanky s populární apologetikou a návodem ke křesťanskému životu
  - c. poučování dětí, se zřetelem na dětskou psychologii a řeči dětskou
  - d. modlitební knížka dětská, jakožto koruna a zralé ovoce všech katechetských prací přípravných.

(4) „Bibliografická ročenka katechetské literatury“ (Dr. Leop. Krebs, prof. z Vídně, J. Pichler – zestručnění tezí):

1. „Průvodce“ at' obsahuje nejprve výběr z celé katechetské literatury dotyčného jazyka; at' je pak ročními výkazy doplňován až k novému vydání.
2. Jednotlivé oddíly „Průvodce“ budtež ke zpracování přikázány odborníkům, kteří se v tomto oboru již zvlášť osvědčili.
3. Kongress doporučuje založení: „Průvodce“, „Bibliografické ročenky“, „Encyklopaedické příručky“, Seznamu spisovatelů jakož i knihoven, pokud možno dle stejné soustavy.

(5) „Seznam katechetických spisovatelů“. (W. Jakscht, katecheta z Vídně):

1. Budiž to seznam žijících spisovatelů katechetických a jejich prací.

2. Obsahujž „Přídavek“, ve kterém by byl soustavný přehled literárních prací dotyčných spisovatelů.
3. Pro soustavný přehled navrhuje se následující rozvrh, který vsak musí se shodovati se soustavami „Průvodce“, „Bibliografické ročenky“ a „Encyklopaedické příručky“ katechetické:
  - a. náboženské vyučování vůbec,
  - b. základní výuka náboženská,
  - c. vyšší výuka náboženská,
  - d. odborný výcvik katechetův,
  - e. nauky theologické, jež jsou blízky vyučování náboženskému,
  - f. světské nauky, jež jsou blízky náboženské výuce.

(6) „Příprava encyklopaedické příručky katechetické“. (Jakub Linden T. J. z Emmerichu v Porýnsku):

1. Všechna látka musí býti tak rozdělena, aby se do díla nedostaly názory navzájem si odporující.
2. Celé dílo mějž nejvýš 800 stran. Rozdělení tohoto objemu na jednotlivá pojednání bude stanoveno výborem sjezdovým.
3. Dílo mějž všeobecně formu vědecké učebnice. Ať se vyznačuje dokonalým zdůvodněním názorů zastávaných, spolehlivostí čísel a jiných údajů, přehledností rozvrhu, přesností a srozumitelností řeči.
4. Pro názvosloví buďtež směrodatnými spisy dv. rady Wollmanna.
5. Volba redaktora a spolupracovníků vykoná se na budoucím sjezdě katechetském, kterému výbor sjezdový předloží seznam vhodných jmen.

Posledním dodatkem k projednávaným referátům a tezím referentů se týkal tématu „Katechetské professury“. (Dr. A. Weber, professor lycea v Dillingách):

1. Je nutně potřebí, aby na všech bohosloveckých ústavech byly zřízeny professury paedagogiky. Tato teze byla přeformulována: Je nutně potřebí, aby na všech ústavech bohosloveckých byly zřízeny professury katechetiky.
2. Katechetika budiž oddělena od pastorální theologie a spojena s paedagogikou. Tato teze byla zamítnuta.
3. Nastávající professoři paedagogiky mají vedle svých přednášek hlavně ten vznešený úkol, aby povznesli katechetiku k plné vědecké výši.
4. S professurami buďtež spojeny cvičné školy. Tato teze byla rozšířena na znění: S professurami buďtež spojeny cvičné školy se zvláštními assistenty, školy, v nichž professor katechetiky může také konati potřebná cvičení. Pokud to není možno, budiž bohoslovcům umožněna hospitace ve vyučování náboženském na jiných školách.
5. Budoucím professorům paedagogiky nebudiž ukládán další učebný úkol; zvláště ne pro psychologii a ethiku.

6. Paedagogické a katechetické přednášky tvoří převod z theorie do praxe, a proto musejí býti položeny do posledních ročníků studijní doby.

**PŘÍLOHA Č. 14: STRUKTURA KAPITOL Z KATECHETIKY V PASTORÁLNÍCH
PŘÍRUČKÁCH CHLÁDKA A GITSCHÜTZE**

Příloha ke kap. 3.4.1.

Prof. Jiljí Chládek Počátkové opatrnosti pastýřské (1780)	
1. kap.: O vyučování vesměs	Povinnost katechizovat Chvála vyučování v češtině
2. kap.: O vyučování obecném, zvláště katechetickém	1. odd.: Význam a dějiny katechetiky 2. odd.: Vlastnosti katechety 3. odd.: Co katecheta při stručném katechizování šetřiti má

Prof. Franz Gitschütz Počátkové k veřejnému v c. a k. zemích předepsanému vykládání pastýřské teologie (1789)	
O vyučování náboženství vůbec	Přední místo mezi ostatními povinnostmi Uspořádání vyučování Výklad a dokazování Řeč v katechezi Postup v katechezi Příležitosti a způsoby výuky vzhledem k žákům Jak vykládat náboženské pravdy
O katechesi a kázání	Dějiny katecheze Dějiny katechismu 1. Katechizace (dětí) <ul style="list-style-type: none"> Pravidla pro vyučování dětí Metodologie vyučování Prostředky katecheze 2. Kázání (pro dospělé)
O soukromém vyučování	

PŘÍLOHA Č. 15: STRUKTURA UČEBNIC KATECHETIKY ŠKODY, BLANDY A JINDRY

Příloha ke kap. 3.4.3., 3.4.4. a 3.4.6.

Doc. Jan Karel Škoda Katechetika (1856, 1864 a 1874) 	
1. hlava: O pěstování poznávavosti	Obsah vyučování Uspořádání vyučování Představy, úsudky, rozsudky Řeč vyučování Metoda vyučování
2. hlava: O pěstování citivosti	Cíty Zbožné cíty a modlitba Služby Boží - svatě svátosti
3. hlava: O pěstování snaživosti	Pudy, navykání, poučení, odměna a trest Školní kázeň, charakter a churavá vůle
Závěr	Vlastnosti katechety Dějiny katechetiky
Přídavek	Seznam dětských hříchů Promluva k sv. přijímání dětí

Doc. František Xaver Blanda
Pastorálka ve škole (1883)

Úvod	Úvod a rozdělení Stručný přehled dějin a literatury	
Část I.	<p>Vychovávání mládeže učením křesťanským</p> <p>O důvodech</p> <p>O vyučování dle rozmanitosti obsahu učiva katechetického</p>	<p>důležitost a potřeba výchovy</p> <p>Cíl vedení mládeže uč. křesť.-katol.</p> <p>Obtíže díla katechetického</p> <p>Vlastnosti katechety</p> <p>Učivo a osnovy vyuč. náb.</p> <p>Rozvrh učiva katechetického</p> <p>Metoda</p> <p>Řeč při vyučování</p> <p>Otázky a odpovědi</p> <p>Objasňování učiva</p> <p>Tvorba a objasňování představ</p> <p>potřeba náboženského přesvědčení</p> <p>pozitivní důvody</p> <p>božské důvody</p> <p>důvody z Písma a z ústního podání</p> <p>lidské důvody</p> <p>nepřímé důvody</p> <p>Výklad nauk víry a mravů</p> <p>Vyučování biblické dějepravě</p> <p>Vykládání perikop</p> <p>Výklad dob a církv. obřadů</p> <p>Křesťanské cvičení</p> <p>Utvrzování v paměti</p>
Část II.	<p>Vedení mládeže bohoslužbou katolickou</p> <p>Zvláštní příprava ku přijetí svátosti pokání</p>	<p>Vedení k modlitbě</p> <p>Vzdělávání náb. citů</p> <p>Vedení katechumenů k obcování mše sv.</p> <p>Uvádění katechumenů do ducha církv. roku</p> <p>uvádění dětí k přijímání sv. svátostí</p> <p>Vedení dětí k hodnému přijímání sv. pokání</p> <p>Provedení paraboly o marnotratném synu</p> <p>Zpytování svědomí, lítost, předsevzetí, zpověď, dostiučinění</p> <p>Zpovídání dítek, jejich věk</p> <p>Hodné přijetí svátosti oltární</p> <p>První svaté přijímání - velký den</p> <p>Biřmování - hodné přijetí</p>
Část III.	Vychovávání mládeže kázní sv. církve katolické	<p>Přehled</p> <p>Kázeň</p> <p>Nepřímé a přímé působení</p> <p>Důvody a pohnutky</p> <p>pohnutky přirozené a ze zjevení</p> <p>Odměny a tresty</p>
Přídavek	Říšské zákony Vynesení zemské školní rady Ministerská nařízení	

Prof. Jan Nepomuk Jindra Katechetika (1904)

Úvod O vzdelanosti vůbec O právu a povinnosti dětí vzdělávati O školách vůbec O jednotlivých školách zvláště		I. díl: Katechetická didaktika Vyučování kat. a jeho cíl Ježíš Kristus jako učitel a vychovatel Katechetický úřad v církvi Katecheta Předmět katechetického vyučování bibl. dějprava, katechismus, liturgika, perikopy, církevní dějiny látka pro katechumeny Osnova katechetického vyučování Methodika obecná: postup, forma, otázky, odpovědi, zásady Methodika zvláštní: postup, forma, způsob, prostředky, zásady totéž pro jednotlivé odbory katecheze jako biblická katecheze, kat. s katechismem liturgika, perikopy, církevní dějiny		II. díl: Katechetická pedagogika Pojem a rozdělení Zákoni říšský Bohoslužebný řád Školní zákony Vedení katechumenů ke konání modlitby Vedení mlád. k účastnění se oběti Účast při společných pobožnostech Přijímání svátostí O svátostinách Důležitost, osnova a soustava exhort školní zákony o exh. O kázní vůbec: pojem, užitek, prostředky, školní řád O kázní školní zvláště: osobnost učitele bdělost učitele pořádkumilovnost učitele spravedlnost učitele důslednost učitele známky dobré školní kázně O kázní mimo školu	
		III. část: Vedení mlád. přiměřenou kázní			
Část závěrečná		Příklady katecheze Doslov			

PŘÍLOHA Č. 16: STRUKTURA UČEBNICE KATECHETIKY JOSEFA HRONKA

Příloha ke kap. 4.1.1.2.

<p>Doc. Josef Hronek Katechetika / Duch a forma katolického vyučování náboženského (1946)</p>	
Úvod	<ul style="list-style-type: none"> Pojem a úkol katechetiky Povinnost katechizovat Rozdělení katechetiky
1. část: Katechese v historickém vývoji a v dnešní podobě	<ul style="list-style-type: none"> Ježš Kristus jako učitel a vychovatel Hodnota dějin katechese Katechese v jednotlivých obdobích: v křesťanském starověku, středověku, 16. sto., úpadek v době racionalismu, restaurace kat. v 19. sto. Nové pojetí katechese
2. část: Osobnost katecheta	<ul style="list-style-type: none"> Důležitost osobnosti katechety Předpoklady po stránce náboženské Předpoklady po stránce intelektuální Předpoklady v ohledu církevně-právním
3. část: Obsah katechese	<ul style="list-style-type: none"> Učební látka náboženská Učebnice náboženské Osnova katechese Cíl jednotlivých stupňů katechese
4. část: Metoda katechese	<ul style="list-style-type: none"> Vlastní metody učení Vyučovací formy Zásady vyučování Katechetická řeč Katechetická otázka Názorné prostředky v katechese Technika vyučování Kázeň Rozdělení učebné jednotky
5. část: Katechetika vlastní	<ul style="list-style-type: none"> Vyučování náboženství na nižším stupni Biblické dějiny Katechismus Výchova svátostná Modlitba Církevní rok Liturgie Církevní dějiny Vyučování náboženství ve třídě závěrečné Exhorty a duchovní cvičení studentská
Přílohy	<ul style="list-style-type: none"> Profesor náboženství (učitelská způsobilost, zkušební řád) Katecheta měšťanské školy (zkušební řád) Laičský učitel náboženství (zkušební řád, kurzy, studium při poh. fak.)

PŘÍLOHA Č. 17: STRUKTURA UČEBNICE KATECHETIKY VÁCLAVA KUBÍČKA

Příloha ke kap. 3.4.7.

Prof. Václav Kubíček Katechetika / Návod k duchovní správě školní mládeže katolické (1939 - 2. zm. vyd.)	
I. Předběžné poučky	Cíl a úkol náboženského působení ve škole Identita katecheze; duchovní správa ve škole a školské zákony Osobnost učitele náboženství Dítě: v mateřské škole, v národní škole Katechetické učivo a náb. učebnice Soustavné a příležitostné učivo Řeč ve škole, sdělení, tázání
II. Základní směrnice didaktické	A. Dej nazírat! B. Uč rozumět! C. K srdci mluv! D. Vstěpuj do paměti! E. Žiti pěstuj!
III. Různé druhy katecheze	Skladba katechese vůbec Katechese biblická Katechese katechismová Katechese církevních dějin
IV. Pro život zvláště potřebno	Modlitba Veřejné služby Boží, účast na mši svaté Svátostná příprava (první sv. př., zpověď) Církevní rok a jeho prožívání Výchova k cudnosti
V. Školní kázeň	Školní kázeň: pojem, potřeba, předpoklady Kladné prostředky kázeňské Kázeňské tresty
VI. Speciální návody	Učebná osnova Příprava na katechezi v normální hodině, u nejmladších žáků a v nerozdělené jednotřídce Svátost břimování Před odchodem ze školy

PŘÍLOHA Č. 18: STRUKTURA UČEBNICE PEDAGOGIKY FRANTIŠKA TOMÁŠKA*Příloha ke kap. 3.4.7.*

Doc. František Tomášek Pedagogika / Úvod do pedagogické praxe (1947) ¹⁰⁹	
A. Úvod do pedagogiky	I. výchova II. Vychovatelství - pedagogika
B. Předmět výchovy	I. Hlavní údobí ve vývoji mládeže II. Předmět křesťanské výchovy III. Individualita IV. Temperament V. Typ VI. Pohlaví
C. Osobnost vychovatele	I. Hlavní požadavky na osobnost vychovatele II. Zvláštní vlivy na osobnost vychovatele
D. Formy vychovávání	I. Výchova rodinná II. Církev a výchova III. Stát a výchova IV. Výchova ústavní
E. Prostředky a zásady vychovávání	I. Prostředky vychovávání vůbec II. Nadpřirozené prostředky vychovávání III. Výchovný vliv prostředí IV. Moc a meze výchovy V. Zásady vychovávání VI. Vybrané kapitoly ze všeobecných prostředků vychovávání VII. Zvláštní prostředky vychovávání
Nejdůležitější bibliografie	Pedagogika obecná Pedologie Neaniologie Individualita Osobnost vychovatele Vychovávání formy a prostředky (všeobecné a zvláštní)

**PŘÍLOHA Č. 19: HRONKOVO HODNOCENÍ DÍLA VÁCLAVA KUBÍČKA
A FRANTIŠKA TOMÁŠKA**

VÁCLAV KUBÍČEK

(1) **HRONEK, Josef. Nestoru české katechetiky. Logos 1946, roč. 1, č. 1, s. 42–43.**

Jubilejní glossa k osmdesátým narozeninám prof. Dr. V. Kubíčka.

Vzpomínáme krásného životního díla učitele a vychovatele, univ. prof. Dr.h.c. V. Kubíčka právě v těchto dnech, kdy v klidu dovršené své osmé desítky v tiché, idylicky krásné „chaloupce“ v Lošticích přehlíží bohatou žeň svého činorodého života.

Kubíček náleží mezi těch několik málo našich vynikajících lidí, kteří uměli čemu učit a podali své vědění v uceleném systému, kteří dovedli uvádět svou teorii v praxi. České kněžstvo vděčně přijímá dílo Kubíčkovy a dává jím na sebe působit.

Bohatost a význam jeho pedagogického myšlení ukazuje především hlavní dílo Katechetika (Návod k duchovní správě školní mládeže katolické 1937).

Kubíček nehledal po všech možných i nemožných cestách prázdnou a povrchní erudici pedagogickou, je svým vždy a za všech okolností, zná svou věc a do důsledku si ji propracovává, je svou individualitou, typickou osobností, slučující harmonicky vědu a život, teorii a praxi v jednotnou linii.

Vše to, čeho odbornou přípravou nabyl, a co se mu didakticky osvědčovalo pro dynamiku náboženského života, soustavně předkládá a vyvozuje nikoli pouhá schémata nebo jakýsi dogmatismus, nýbrž pevný tvar, kterým klade bezpečnější základ pro metody výučné a vše pak usměřuje k životu z víry.

Katechetika Kubíčkovy překvapuje svěžím duchem, který z ní vane, zralostí osobitého výrazu a výrazností podání; působí jak systematickostí své práce, tak novostí obsahu a pracovních metod. Uvedme namátkou příklad, kterak Kubíček řeší velmi obtížný problém pedopsychologický. V řadě pojmů moderních snah patří pojmy jako samočinnost, spontaneita, práce, aktivita žákovská. Požadavkem samočinnosti se klade celá řada problémů. Problém zájmu je z nich nejdůležitější. Psychologický problém činné školy zaměstnával mnohé teoretiky i praktiky, jak ukazují práce Deweyho, Parkhurstové, Washhourny, Kilpatricka, Kerschensteinera, Laye, Gandiga, Decrolyho, Berthiera, Blonského aj. Kubíček se nestaví proti novému problému, ale ohledává nejdříve půdu, na níž má vzejít setba a dospívá k přesvědčení, že idea činné školy v praxi náboženského vyučování vyjadřuje nejzdravější tendence dnešního pastoračního působení kněze ve škole.

„Od šíře a intenzity žákovské samočinnosti závisí prakticky výsledek činnosti katechetovy. Musí mu tedy záležet na tom, aby žáci byli při katechesi samočinní co nejvíce“. (Katechetika, str.136). Idea činné školy a její dnešní formulace byla připravována vývojem pedagogického myšlení a je právě v dnešní době aktuální, protože souvisí s dnešním aktivistickým charakterem. „Při vyučování náboženském se pojem činné školy praktikuje od starodávna, jakožto zásada vzhledem k učivu samozřejmá a nevyhnutelná. S přesvědčením, že náboženství není pouhé vědění, nýbrž

činění („Jdi a číň!“ Luk. 10,37), snažila se a snaží se katechese katolická vychovávat katechumeny pro činný život náboženský.“ (Katech., str. 140). Kubíček zdůrazňuje, že „záleží na tom, aby se k cíli žakovské samočinnosti pracovalo vědoměji, soustavněji a důkladněji, nikoli ojediněle od některých, nýbrž ode všech učitelů náboženství, a nikoli jednou za čas, nýbrž při každé katechesi. „Nemělo by minouti jediné hodiny katechese, aby nebyla prokvašena dávkou žakovské samočinnosti.“ (Katech., str. 140).

Novum české katechetické literatury jsou Kubíčkovy náboženské učebnice, které se naprosto liší od dosavadních. Jimi Kubíček ukázal, jak má dobrá učebnice náboženská vypadat. I tu šel autor svou cestou. Pro elementární živel napsal z vlastní zkušenosti Katolickou prvouku. Z Písma sv. Starého i Nového Zákona upravil Biblické dějiny, které prozrazují odborné školení a vědeckou výzbroj autorovu. Nemenší péči věnoval novému katechismu.

Kubíček odmítá požadavek některých nahradit náboženskou čítankou katechismus, uznává jeho důležitost jakožto oficiální učebnice církve, a zdařile řeší problém katechismu tak, že před jednotlivě poučky klade kratší články, jež podávají myšlenky, aby poučce bylo dobře rozuměno a žáci byli podněcováni metodicky správně volenou otázkou k dalšímu přemýšlení. Veškerou učebnou látku rozdělil ve tři části, a to: 1. Věř pravdy Boží! 2. Hleď si milosti Boží! 3. Plň zákon Boží! ponechává didaktickou formu otázky a odpovědi, pamětné učivo omezuje na 237 otázek.

České kněžstvo má mnoho důvodů, aby Msgr Kubíčka při jeho významném jubileu vděčně vzpomínalo. Vykonal pro ně jako málo kdo druhý. Jeho práce a působení zůstane trvalým pilířem v základech nové české katechetiky.

Přejeme ze srdce Msgr Kubíčkovu, aby se mohl ještě dlouho těšit z ovoce své záslužné činnosti. Naše řádky nejsou zhodnocením bohatého životního úsilí Kubíčкова, k němuž bylo by třeba hlubšího rozboru jeho díla, ale jen příležitostná glossa, kterou chceme především dát upřímný výraz úcty k osobnosti jubilatově a vděčnosti mladších k staršímu učiteli.

(2) **HRONEK, Josef. Katechetika... Dr. V. Kubíček., ČKD 1946, roč. 86, č. 5, s. 247.**

Dr V. Kubíček, Katechetika. Návod k duchovní správě školní mládeže katolické. 3. zdokonalené vydání. 15X21. Str. 355. Olomouc 1946, Matice Cyrilometodějská, cena 120.– Kčs.

Naše vědecká literatura, týkající se náboženské pedagogiky, je svým rozsahem i obsahem chudá. Tento nedostatek se pociťuje zejména při poptávce po informujících, syntetických dílech. Cyrilometodějská matice pamatovala v svém literárním programu na tuto nezbytnost a vydala spis prof. dr. V. Kubíčka Katechetiku r. 1937, který letos vychází v novém, třetím vydání. Kniha Kubíčкова má velké přednosti pro studium, zejména u začátečníka. Je psána na základě téměř půlstoleté školní praxe osobní se stálým zřetelem k fluktuaci moderních směrů, takže i po této stránce aktuálnosti cele uspokojuje. Z každé stránky pozorujeme vynikajícího praktika, jenž všechno, čeho kdysi odbornou přípravou nabyl, a co se mu didakticky osvědčovalo, předkládá soustavně znova, byť i místy poopraveno, zdůkladněno a doplněno, moderní době přizpůsobeno, hlavně pak intensivně usměrněno k životu z víry. Ve smyslu vědecké

práce podává mínění, náležitě ověřená zkušenostmi cizími a vlastními. Pro tyto vynikající vlastnosti knihu Kubíčkovu znovu doporučujeme k hlubšímu proniknutí pastorační mládeže ve škole. Hronek

FRANTIŠEK TOMÁŠEK

(1) HRONEK, Josef. Činná škola v náboženském vyučování s ohledem na metodu Marie Montessoriové... Dr. Fr. Tomášek., ČKD 1940, roč. 80, č. 6, s. 462–464.

Dr. Fr. Tomášek, *Činná škola v náboženském vyučování s ohledem na metodu Marie Montessoriové*. Olomouc 1940, 8, 134 stran, cena 14.50 K. Nákladem Matice Cyrilometodějské.

„Provido sane consilio“ byla znovu uložena duchovenstvu větší péče o náboženské vedení dětí a mládeže. Je to úkol, jak zdůrazňuje prefekt kongregace koncilu, kardinál Serafini, palčivě naléhavý. Vyučování náboženské musí býti důkladné zvláště v dnešní době. Nestačí však rozmnožovati hodiny katechismu, je nezbytno neustále zdokonalovati katechetickou pedagogiku. S tohoto hlediska přispívá k povznesení katolické pedagogiky dr. Marie Montessoriová. MUDr. Marie Montessoriová jest u nás známa více ze své první fáze vědecké práce, kdy její metoda byla zatížena pedagogickým naturalismem (viz Kádner, Kubálek, Jarníková, Goláft, Sajdová a j.), zato však méně známa je ze své poslední doby. Montessoriová poznala, že pouze přirozená moudrost a řád bez vyšších norem nemají trvání a jsou naprosto nezpůsobilé dovésti člověka k upevnění mravnímu, proto se rozhodla pro hodnoty náboženské, správně oceňujíc význam náboženství jako největší skutečnosti, pramen a podporu života, a tak dostala se na pole náboženského vyučování a věnovala ve výchově hodnotám náboženským stále větší pozornost. Pedagogický profil Montessoriové po této stránce výstižně dokresluje ve své práci Dr. Frant. Tomášek, a to velmi zajímavými, podnětnými a u nás málo známými autorčinými pokusy činné školy v katechesi. Je sice pravda, že Montessoriová dosud svou metodu vyučování náboženství nepodala soustavně, ani ještě látku tu dosud úplně nezpracovala, její pokus o katechesi je však do té míry zajímavý a nabádavý, že vábí k hlubšímu studiu. Dr. Tomášek rozdělil si svou práci tak, že v prvních dvou kapitolách mluví o principu činné školy vůbec a v náboženském vyučování zvláště, nato pak ve čtyřech kapitolách zabývá se pedagogikou Montessoriové a probírá hlavní směrnice její metody v náboženském vyučování. Činná škola v náboženském vyučování není nic nového. Princip činné školy prostupuje všechny úspěšné metody náboženského vyučování od nejstarších dob, jak o tom svědčí na př. „Doctrina duodecim apostolorum“, instituce katechumenátu, sv. Augustina „De catechisandis rudibus“, přes středověk, jenž počínal si podobně, až do novověku, kdy všechny význačnější metody náboženského vyučování jsou vedeny heslem: náboženství dlužno vyučovat především konáním, životem (na př. Olier, Dupanloup, Jan de la Salle, Jan Bosco, H. Stieglitz a j.). Při provádění principu činné školy v náboženství nutno však zachovat určité meze, jak připomíná fuldská konference biskupská. Proč? Nesmí se zapomínat, že náboženství podává zjevené pravdy Boží, k nimž se žák zcela samočinně nemůže dostat. Nadpřirozený úkon víry, se kterým mají žáci přijímat zjevené pravdy, je možný jen za spolupůsobení Boží milosti a s podporou

Boží autority. Vstěpují-li se sv. pravdy s takovým vědomím, je v tom zároveň ochrana před subjektivismem a racionalismem. Obojí třeba usilovně potírat. Máme-li na mysli vyučování náboženství podle principu činné školy, jest třeba učebních příruček jakožto pracovní předlohy. Problém náboženských učebnic, jež by plněji vyhovovaly principu činné školy, u nás nebyl dosud rozřešen. Dr. Tomášek uvádí myšlenky k úvaze a k diskusi. Z dosavadních metod katechese provádí Montessoriová nejdůsledněji zásadu činné školy, navazující při tom na vniterný zájem dítěte. Chce, aby se náboženské vyučování konalo ve zvláštní místnosti, výhradně určené pro náboženství, v „atriu“. Vybavení této místnosti má co nejvíce soustřeďovat a zesilovat náboženský zájem. Chce tam mít stále po ruce všechen didaktický materiál knižní, obrazový, modelový a pod. „Atrium“ má být školou duchovního života, kde budou se děti plně rozvíjet ve své křestní nevinnosti, v dětské čistotě i prostotě a budou nerušeně vyjadřovati vroucí víru a zbožnost svého dětství jako „bambini viventi nella Chiesa“ – děti, žijící ve svatyni. Metodu náboženského učení buduje Montessoriová na podkladě aktivního života liturgického a živého zájmu dětí, intelektuální rozvoj nemá být zevně vynucován. Svou metodou vede k vrcholnému úkolu každé katechese: aby děti svým způsobem co nejlépe poznaly hodnoty náboženské, aby je co nejvíce ve všech fázích didaktické skladby katechese vnitřně prožívaly a hlavně uskutečňovaly v denním životě. Dr. Tomášekovi podařilo se dobré dílo, ukázal na základe metody Montessoriové, jaký význam má princip činné školy, sublimovaný oblasti náboženského ovzduší, a že metodika katolické katechese musí směřovati k tomu, aby náboženství bylo vyučováno jako životu, který se musí prožívat. Dr. Jos. Hronek.

(2) HRONEK, Josef. Učitel náboženství a zájem dětí... Dr. František Tomášek., ČKD 1942, roč. 82, č. 1, s. 45.

Dr. František Tomášek, Učitel náboženství a zájem dětí. Velehrad, nakladatelství dobré knihy v Olomouci 1941. 8, str. 216. Brož. 38 K.

Je nesporné, že prvním předpokladem úspěchu kněžského působení v nynější době jest katechese, sám Sv. Otec Pius XI. pokládá ji za věc velmi závažnou, nad kterou není nic světějšího a nic potřebnějšího, neboť katechetické vyučování je základem celého křesťanského života. S povděkem proto vítáme knihu Dra F. Tomáška „Učitel náboženství a zájem dětí“, v níž vzdělaný odborník a zkušený praktik podává směrnice, jak může si počínati učitel náboženství za daných poměrů ve škole a mimo školu, aby dosáhl cíle náboženské výchovy. Dr. Tomášek osvětluje v první části svého spisu zájem po stránce psychologické a pedagogické, didaktické a pastorační; obrací se proti pedagogickému naturalismu a promlouvá o významu osobnosti vychovatelovy. V druhé části všímá si využívání zájmu dětí v různých metodách náboženského vyučování od dob nejstarších až po naše časy. Nejcennější, protože nejpotřebnější, jsou pokyny ve třetí části knihy o tom, kterak se může využívatí zájmu dětí v nábožensko-výchovném působení u nás. Dr. Tomášek výtěžil z moderních pedagogických a didaktických opatření a prostředků pro náboženskou výchovu a výuku vše, co bylo možné. Knihu uzavírá celkový rozhled po nábožensko-pedagogické literatuře. Výklad je všude jasný, zřetelný a názorný a při tom vědecky a zkušeností ověřený. Kniha Dra Tomáška je velmi potřebnou a velmi cennou; možno říci, že náleží k našim nejlepším příspěvkům

k tomuto tématu v oboru náboženské pedagogiky. Jest nyní na všech, jimž svěřena péče o duše, aby si osvojili náměty autorovy, jak možno co nejlépe využiti zájmu dětí po stránce didaktické a pastorační. Dr. Jos. Hronek.

(3) **HRONEK, Josef. Správný mladý muž se dívá do života... Dr. František Tomášek.**, *ČKD* 1946, roč. 86, č. 3, s.155.

Dr František Tomášek: Správný mladý muž se dívá do života. Pro hochy po opuštění školy. 8, stran 29. Dr František Tomášek: Správná dívka se dívá do života. Pro dívky po opuštění školy. 8, stran 31.

Ze široka a s několika stran vzal autor do ruky toto thema. Hochu a dívce po opuštění školy podává sličnou knížku, v níž k nim pronáší naléhavé slovo o všem, co v jejich v nastávajícím životě není ničím menším než nezbytností a požehnáním; slovo nejvyš poctivé, čisté a plné krásy, které v mladém, tvořícím se organismu zanechá hluboké stopy, protože autor dovedl se přiblížit tak upřímně a bezelstně duši mládeže, již zná do nejjemnějších stránek složité struktury. Živým, přesvědčivým způsobem podání, tu a tam proloženém ušlechtilým pathosem, promlouvá autor o náboženských hodnotách a dokládá důvody, jimiž nutí čtenáře, aby vážně přemýšlel o důležitých otázkách, týkajících se jeho života. V obou knížkách, které mají vedle prologu a epilogu devět kapitol, není obvyklých mravokárných příběhů, není v nich stránky, která by ulpívala na líbivém vnějšku, ale mravní popud je stále prohlubován a upevňován popudem náboženským; autor učí pojímat náboženskou pravdu ve sféře volní, v mravním názoru a jednání. Dr Tomášek nevyhýbá se ani přímému poučení sexuálnímu, které opírá o nejvyšší hodnoty náboženské, a to právem. Nemůžeme býti stoupenci metody soustavného zatajování pohlavních fenomenu před dospívající mládeží, neboť v přítomné době všeobecného sexualismu by to více škodilo než prospívalo. Není také zvláštní sexuální pedagogiky, jest jen nesprávná celková výchova, a náboženské působení jeví se zrovna v tomto oboru naprosto nepostradatelné. Autor velmi dobře vystihl nebezpečí, které hochu i dívku čeká právě v době, kdy opouští školu a kdy potřebuje největší mravní opory. Díváme-li se na obě knížky s hlediska methodického nebo formálního, nejsou prací konvenční, autor převádí hochu i dívku ne do říše snů a ilusí, ale do skutečného života. Kéž mladé pokolení včas pozná, že za všemi skvělými sliby moderních názorů životních nevězí žádná opravdová láska a žádný pravý duch. Odkládáme obě publikace Tomáškovy s pocitem vděčnosti k autoru, jsouce si vědomi, že jsou cenným průvodcem mládeži na cestu životem. Dr Hronek.

(4) **HRONEK, Josef. Pedagogika... Dr. František Tomášek.**, *ČKD* 1948, roč. 88, č. 1, s. 25–26.

Dr František Tomášek: Pedagogika. Úvod do pedagogické praxe. Nákladem Matice Cyrilometodějské v Olomouci 1947, 8, stran 357, cena 100 Kčs.

Prof. František Tomášek, stav se nástupcem Kubíčkovým na Cyrilometodějské fakultě university Palackého v Olomouci, ihned pořádal pro universitní potřebu své přednášky a vydával studijní archy pro posluchače. Byl si dobře vědom, že je tolik třeba náboženské pedagogiky. Již od svých prvních publikací, které psal jako akademický

učitel, zrálo jeho dílo k pozvolné syn these. Doplnil i prostilisoval své přednášky, až došlo po víceleté, usilovné, houževnaté práci ke konečnému zpracování, které vydává v Matici Cyrilometodějské v nové stilisaci a někde i pozměněné koncepci pod názvem „Pedagogika. Úvod do pedagogické praxe“. Přínos Tomáškův obsahá hlavně a především náboženskou pedagogiku v theorii a v praxi. Autor pojednává o základních zásadách výchovního procesu, zkoumá užití výchovných principu a vedle základních problému obírá se i druhotnými otázkami, jež s nimi souvisí a jež jsou důležité pro pedagogickou praxi a pro konkrétní úkoly vychovatelovy. Autorovo nazírání na metody pedagogického myšlení i pedagogické činnosti je patrné již z rozdělení knihy na pět částí. V části úvodní určuje pojem výchovy vůbec a křesťanské zvláště. Křesťanskou výchovou rozumí úmyslné působení na dítě, aby harmonicky rozvinulo všechny své schopnosti tělesné, duševní i vlohy nadpřirozené a mohlo dosáhnouti svého cíle pozemského i věčného. Cílem výchovy křesťanské jest osobnost mravní a křesťanská. V druhé části autor se obírá předmětem výchovy – popisuje podrobně tělesný a zejména duševní a mravní vývoj dítěte. Ve třetí části charakterisuje osobnost vychovatelovu. Tato část je zvláště důležitá, neboť chtě nechtě musíme si doznati, že hlavní pramen všech nedostatku v náboženském vzdělání mládeže je chudý obsah theologickoasketický v osobě učitele náboženství, jak to ostatně potvrzují dějiny katechese i katechetiky. Tady musí tudíž býti zjednána náprava především. Ve čtvrté části seznamuje s vychovávacími formami, a to předně výchovou rodinnou. Po rodině druhou velkou institucí výchovnou je Církev, která má všechny vlastnosti nejlepší vychovatelky, potom následuje stát. Nato se autor zmiňuje o výchově ústavní. Nejrozsáhlejší je část pátá, je to v podstatě pedagogická psychologie, ale přináší též vybrané kapitoly z oboru výchovy pudu pohlavního, oboru výchovy vůle a citivosti. Značnou část knihy obsáhly bibliografické údaje. V nich je vlastní síla knihy, neboť přispívají k dalšímu studiu a podávají hlubší vhlad do pedagogické ideologie. Ten, kdo touží po rozšíření poznatků a po jejich systemisaci v některé otázce, najde v nich spolehlivé poučení a orientaci. Shrnujeme-li posudek o knize Tomáškově, souhlasíme, že autor opouští metody izolující a neživotné, v pedagogické psychologii dřívější trichotomii duševního dění, avšak jednu připomínku bychom měli, kdyby p. autor se otevřeněji přiznal k celostně psychologickému hledisku, jehož správnost v pedagogice není třeba dnes již odůvodňovat. Přednosti spisu a vítanou hodnotou v něm je jasnost a učebnicová přehlednost, autor nepodává technologii pedagogickou, nýbrž pedagogickou praxi, opřenou o pedagogickou theorii. A tak kniha Tomášková je nejvhodnějším počátkem studia do pedagogické praxe. Kněz i laik nalezne v ní spolehlivé směrnice a hluboké poučení. Tolle et lege! Dr Jos. Hronek